

Hur beaktar myndigheter de språkliga rättigheterna i den digitala miljön?

En rapport inom Folktingets förvaltningsområde av Samuel Sjölund 2026

Sammandrag

Medborgare i Finland förlitar sig dagligen på information och service från diverse myndigheter för att kunna klara av sin vardag. I och med den allt mer utbredda digitaliseringen av tjänster, sker även mycket av informationen och servicen i dagens läge i den digitala miljön. Som ett tvåspråkigt land med finska och svenska som nationalspråk är specificerade myndigheter i Finland också lagstadgat skyldiga att erhålla likvärdig service och informationsutbud på båda språken. Trots det tyder många granskningar och undersökningar på stora brister i myndigheternas digitala tjänster på svenska. Tillgången till likvärdig information och service på svenska halkar ofta efter i de digitala tjänsterna, vilket gör att svenskspråkiga medborgare inte kan utnyttja de digitala tjänsterna på lika villkor som finskspråkiga. Detta faktum är något som uppmärksammas tidigare och är i högsta grad aktuellt i dagens läge, och även i framtiden. Denna rapport kommer att belysa vilka skyldigheter myndigheterna har för att förverkliga de språkliga rättigheterna och hur dessa kopplas till den digitala miljön. Utöver det kommer även rapporten att granska hur väl utvalda myndigheter uppfyller dessa skyldigheter. Rapporten bygger till en del på tidigare forskning men kommer även fram till nya observationer som kan bidra till framtida undersökningar inom ämnet. Resultatet av rapportens utredning stärker många av de tidigare slutsatser som gjorts gällande vilka brister som finns i myndigheternas digitala tjänster. Utredningen lyfter mer utförligt upp vilka de tydligaste bristerna är, och vilka myndigheter som vanligen gör sig skyldiga till dem.

Rapporten är skriven inom Folktingets förvaltningsområde som del av praktikuppgifter under sommaren 2026. Sakkunniga inom Folktinget har erbjudit värdefull hjälp med idéer och rådgivning som hjälpt under skrivandet av rapporten. Folktinget tillsluter sig inte nödvändigtvis alla de slutsatser och rekommendationer som presenteras i denna rapport.

Innehållsförteckning

Inledning	6
Syfte	7
Språklagstiftningen	8
Kommunal indelning	9
Språköar.....	10
Rättigheter inom digitala tjänster	11
Språkliga rättigheter i den digitala miljön	12
Språkliga aspekter i den nuvarande lagstiftningen om digitala tjänster.....	12
Aktuell utveckling.....	13
Engelskan som ett “tredje servicespråk”.....	14
Uppföljning och förverkligande av de språkliga rättigheterna	15
Digitaliseringen inom regeringens språkberättelse 2025.....	16
Behovet av språkbestämmelser inom lagen om digitala tjänster.....	18
AI inom myndigheternas verksamhet	19
Språkliga rättigheter kopplade till AI.....	20
Digitala assistenter och chatbotar.....	21
Risker med AI ur ett språkperspektiv.....	22
Utredning	24
Språkliga rättigheter inom tvåspråkiga myndigheter	24

Centralförvaltningen	25
Ministerierna.....	25
Statliga ämbetsverk.....	28
 Tvåspråkiga välfärdsområden	 31
 Tvåspråkiga kommuner	 40
 Resultat	 47
 Sammanfattning	 48
 Reflektion	 50
 Källförteckning	 52

Tabellförteckning:

Tabell 1: Granskning av ministeriernas information

Tabell 2: Granskning av de statliga ämbetsverkens information

Tabell 3: Granskning av de tvåspråkiga välfärdsområdenas information

Tabell 4: Granskning av de tvåspråkiga kommunernas information

Figurförteckning:

Figur 1: Vanligaste bristerna i ministeriernas information

Figur 2: Brister i de tvåspråkiga välfärdsområdenas information

Figur 3: Tillgång till en chatbot vid tvåspråkiga välfärdsområdets hemsidor

Figur 4: Brister i de tvåspråkiga kommunala myndigheternas information

Inledning

Finland är officiellt ett tvåspråkigt land med finska och svenska som nationalspråk vilket innebär att medborgare i Finland har rätt att använda såväl finska som svenska i sitt vardagliga liv. Rätten till det egna språket innebär också tillgång till information och service på både finska och svenska. Tillgången till information är väsentlig för att individer skall hålla sig informerade om händelser och aktualiteter som berör dem. Tillgången till service innebär möjligheten att uträtta ärenden som berör individens hälsa, ekonomi och välmående på det språket man själv begär. Det innebär att individer till stor del ska kunna klara av sin vardag på sitt modersmål. Detta är lagstadgade rättigheter för medborgarna och lagstadgade skyldigheter för de instanser som skall se till att detta erbjuds. Trots det händer det ofta att medborgare inte får sina språkliga rättigheter tillgodosedda i diverse situationer.

Den tekniska utvecklingen som skett framförallt under de senaste 15-10 åren har förflyttat en stor del av de tjänster som tidigare sköts personligen till att istället sköts digitalt. Den allt snabbare digitaliseringen av tjänster och information har även medfört att många myndigheter varit tvungna att anpassa sig till det. De flesta myndigheter erbjuder i dagens läge mycket av sin information och service i den digitala miljön. Detta innebär både en möjlighet och en risk för kvaliteten på dessa tjänster.

Begreppet digital miljö är ett tämligen mångfacetterat begrepp men kan i detta sammanhang definieras som den information och elektroniska tjänster som finns tillhands på digitala plattformar såsom exempelvis webbplatser. Myndigheterna ansvarar själva för att de språkliga rättigheterna tillgodoses, vilket även gäller den digitala miljön. Trots detta visar aktuell forskning att den allt mer utbredda digitaliseringen av tjänster och information påverkar såväl servicen som tillgången till information på svenska negativt. Mycket tyder på att det främsta problemet i sammanhanget är avsaknaden av uttryckliga bestämmelser kring språkliga rättigheter i lagstiftningen om elektroniska tjänster. Den nuvarande lagstiftningen är ofta inte tillräcklig för att tillgodose att de språkliga rättigheterna förverkligas fullt ut. Med detta i åtanke är det relevant att granska noggrannare hur myndigheterna beaktar och förverkligar de språkliga rättigheterna i den digitala miljön.

Syfte

Syftet med denna rapport är att klargöra på vilka sätt olika myndigheter tar de språkliga rättigheterna i beaktande i den digitala miljön. Detta är något som inte uppmärksammats eller granskats tillräckligt tidigare, enligt bland annat kommunförbundet (Kommunförbundet 2026). Rapporten syftar till att först förstå vilka skyldigheter myndigheterna har för att förverkliga de språkliga rättigheterna, och sedan granska hur dessa kan ta sig i uttryck i praktiken. Syftet är också att identifiera vilka områden i myndigheternas service och information i den digitala miljön som det främst råder brister i tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Rapporten bygger på tidigare forskning och material inom området, men kommer även att lyfta nya aspekter och slutsatser baserat på de resultat som rapporten kommer fram till.

Rapporten består av tre delar: den första delen täcker den relevanta lagstiftningen och utgångspunkterna gällande språkliga rättigheter i den digitala miljön. Målet är att belysa exakt vilka skyldigheter myndigheterna har för att tillgodose de språkliga rättigheterna, och ytterligare hur detta förverkligas i praktiken i den digitala miljön.

Den andra delen är en utredning gällande olika myndigheter och deras information och service på svenska i den digitala miljön. Detta har gjorts genom att utförligt granska myndigheternas webbplatser på både svenska och finska. Utifrån det har eventuella brister och skillnader uppmärksammats och visualiserats i en tabell eller figur.

Den tredje delen av rapporten är en presentation av resultaten samt en reflektion kring dem. Denna del fokuserar på att presentera resultaten och de centrala slutsatser utredningen kommit fram till. Utöver det följer en reflektion kring resultaten och hur de kan tolkas. Avslutningsvis blickas det framåt och ses till möjliga lösningar och förslag till förbättring på de problem som uppmärksammats.

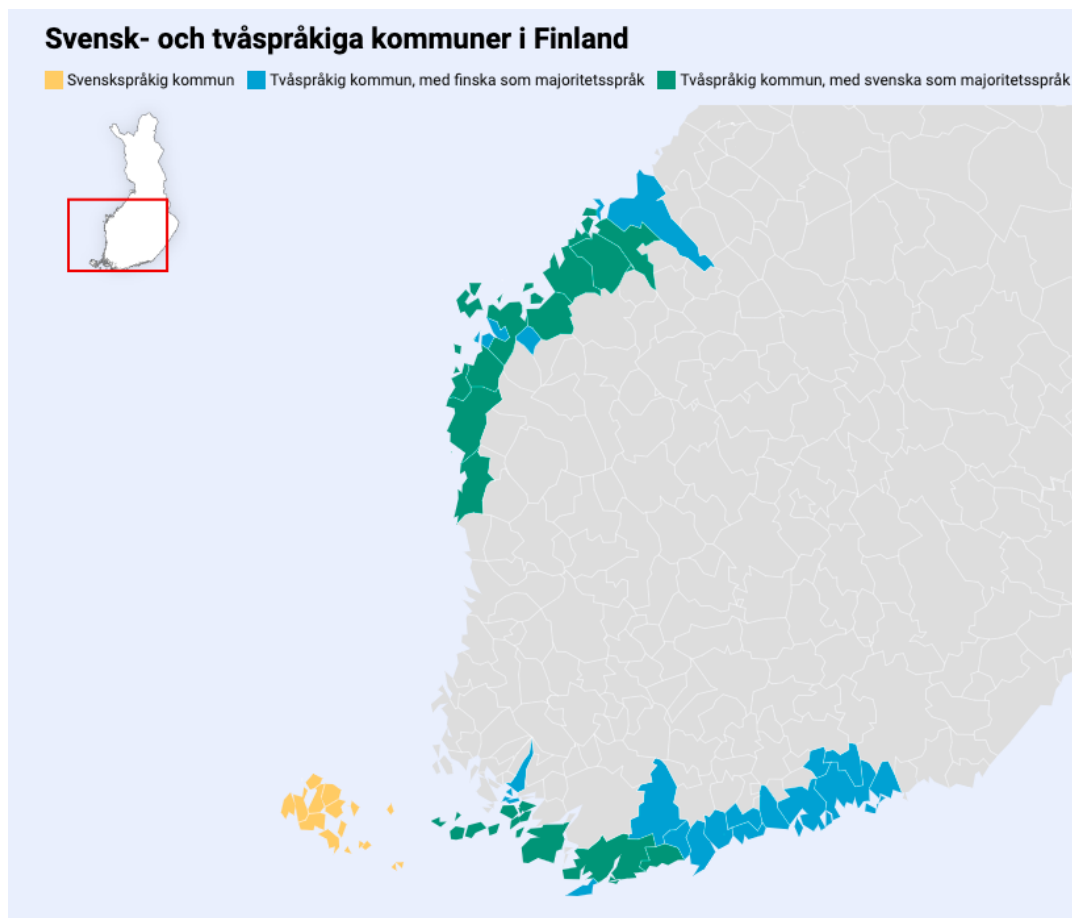
Språklagstiftningen

Den mest relevanta lagstiftningen i detta sammanhang är språklagen 423/2003. I Finland som ett tvåspråkigt land har var och en rätt att använda sitt eget språk i kontakt med statliga myndigheter, tvåspråkiga myndigheter i välfärdsområden, tvåspråkiga myndigheter i välfärdssammanslutningar samt tvåspråkiga kommunala myndigheter, i enlighet med språklagen 10§ 1 mom. Hos enspråkiga myndigheter i välfärdsområden och enspråkiga myndigheter i välfärdssammanslutningar används välfärdsområdets eller välfärdssammanslutningens språk. Hos enspråkiga kommunala myndigheter används kommunens språk, om inte myndigheten på begäran beslutar annorlunda eller något annat föreskrivs på något annat ställe i lag, i enlighet med 10§ 2 mom i samma lag. Även 32§ i språklagen klargör att statliga, kommunala och välfärdsområdets myndigheter har en skyldighet att säkerställa att den information den riktar mot allmänheten skall finnas tillgänglig på både finska och svenska i tvåspråkiga kommuner.

Det finns alltså definierade enspråkiga och tvåspråkiga statliga myndigheter, som föreskrivs i språklagens 6§. Dessa är oftast preciserade utifrån vilka kommuner deras ämbetsdistrikt omfattar. Enspråkiga myndigheter verkar i enspråkiga kommuner och välfärdsområden samt även i en samkommun ifall språket är samma i kommunerna som ingår. Till tvåspråkiga myndigheter hör bland annat centrala förvaltningsmyndigheter såsom exempelvis ministerierna och dess underlydande ämbetsverk och inrättningar. Utöver detta verkar tvåspråkiga myndigheter i tvåspråkiga kommuner, välfärdsområden och övriga myndigheter vilkas ämbetsdistrikt omfattar kommuner med olika språk eller minst en tvåspråkig kommun. Tillgången till information och service på svenska varierar alltså till en stor grad utifrån var du bor, eller rättare sagt i vilken slags kommun eller välfärdsområde du bor i.

Kommunal indelning

I Finland finns det sammanlagt 308 kommuner (2025), varav 49 är två- eller svenskspråkiga. Av dessa är 16 enspråkigt svenska varav alla finns på Åland. Av de 33 tvåspråkiga kommunerna har 15 svenska som majoritetsspråk och 18 finska som majoritetsspråk, vilket fastställdes i statsrådets förordning om kommunernas språkliga status åren 2023–2032. Detta är i enlighet med 5§ 1 och 2 mom i språklagen gällande språklig indelning av kommunerna.

Bildkälla: Kommunförbundet.

Myndigheternas verksamhet och språk påverkas ifall deras verksamhet berör en enspråkig eller tvåspråkig kommun. Språklagstiftningen säkerställer att invånarna i tvåspråkiga kommuner skall få tillgång till information och utlåtanden på sitt eget språk. Kommunernas språkliga status definieras utifrån särskilda kriterier såsom att minimigränsen för att en kommun skall vara tvåspråkig är att minst 8 procent av invånarna eller sammanlagt 3 000 invånare har minoritetsspråket som sitt modersmål. I befolkningsstatistiken räknas som

modersmål det språk som har meddelats till befolkningsregistret. (Kommunförbundet 2025). Dessa kriterier tillgodoser att informationen skall vara tillgänglig på båda språken ifall en substantiell mängd anses behöva det.

Språköar

Det anses dock inte nödvändigt att tillgodose kraven på tvåspråkighet i sådana kommuner som inte uppfyller kraven för tvåspråkigheten, trots en liten men livskraftig svensktalande befolkning. Dessa områden kallas språköar och det finns 15 av dem i Finland. Bland dessa finns exempelvis St Karins där 4,9% av de 35 848 invånarna är svenskspråkiga, utöver det räknas även flera av de större städerna i Finland såsom Tammerfors, Uleåborg och Lahtis som språköar, trots att alla dessa har under 1% svenskspråkiga invånare. På grund av detta har kommunen eller städernas invånare oftast inte rätt till tillgång av information på svenska såsom det föreskrivs gällande enspråkiga myndigheter i språklagen 10§ 2 mom. Dock framkommer det i samma moment att ”Var och en har dock rätt att bli hörd på sitt eget språk och att använda sitt eget språk i ärenden som väcks av en myndighet och som direkt gäller grundläggande rättigheter för honom eller henne eller någon som är i hans eller hennes vård eller om myndigheten ålägger honom eller henne någon skyldighet.”

Den svensktalande befolkningen inom språköarna hamnar alltså ofta i en knepig sits då tillgången till information och service på svenska av de kommunala och regionala myndigheterna bedöms utifrån den enspråkigt finska kommunens behov.

Rättigheter inom digitala tjänster

Det är även nödvändigt att granska den andra relevanta lagstiftningen i detta sammanhang som är lagen om tillhandahållande av digitala tjänster 306/2019, hädanefter lagen om digitala tjänster. Lagen är till för att främja tillgången till digitala tjänster samt tjänsternas kvalitet. I lagens 1§ framkommer det att lagens syfte är att säkerställa innehållets tillgänglighet samt var och ens möjligheter att använda digitala tjänster på lika villkor. I lagens 2§ definieras just vilka instanser som berörs av lagen och vad detta innebär, de mest relevanta är, 1, 3, 4, och 5 punkten. 1 punkten definierar vad som avses med en webbplats, 3 punkten vad som avses med digitala tjänster, 4 punkten vad som avses med tillgänglighet och slutligen 5 punkten vad som avses med myndighet.

3§ i lagen om digitala tjänster klargör lagens tillämpningsområde vilket även är viktigt för att förstå vilka områden lagens innehåll berör. 3§ 1 punkt fastställer att lagen tillämpas på myndigheternas digitala tjänster, som ovan nämnt definieras vad en myndighet innebär i 2§ 5 punkt. De viktigaste myndigheterna som nämns i detta sammanhang är: statliga myndigheter, välfärdsområdets och välfärdssammanslutningars myndigheter samt kommunala myndigheter. En viktig aspekt av digitala tjänster är deras tillgänglighet vilket också fastställs i 3 kap 7§ av samma lag. 2 mom i sagda paragraf nämner även att ”Tillsynsmyndigheten ska hålla de officiella översättningarna till finska och svenska av de i 1 mom. avsedda harmoniserade standarderna eller delarna av dem, och av de riktlinjer som det i dessa hänvisas till, tillgängliga för allmänheten på sin webbplats”. Dessa harmoniserade standarder av tillgänglighetskraven anges i EU:s direktiv genom EU:s förordning om digitala tjänster 2022/2065.

Några viktiga punkter ur EU-direktivet är bland annat att ”offentliga myndigheter måste regelbundet ge ett detaljerat, fullständigt och tydligt tillgänglighetsutlåtande om hur deras webbplatser och appar överensstämmer med direktivet.” Till detta hör bland annat en förklaring av eventuella inslag som inte är tillgängliga, och information om tillgängliga alternativ. Utöver detta skall en beskrivning av hur en användare kan rapportera ifall tillgänglighetskravet inte har uppfyllts, eller begära information som inte ingår i direktivets

tillämpningsområde. Användare skall även ha möjlighet att lämna klagomål ifall ett icke-tillfredsställande svar har uppkommit. Detta direktiv gäller samtliga medlemsstater i EU och därmed även Finland. Som tillägg till detta fastställer 4 kap i lagen om digitala tjänster hur tillsynen över tillgänglighetskraven verkställs. 11§ klargör rätten till tillgänglighetsklagan och begäran om utredning av tillgängligheten. 12§ fastställer att tillsynsmyndigheten i enlighet med denna lag är transport och- kommunikationsverket. Denna lagstiftning och dessa direktiv är viktiga att uppmärksamma då man skall granska de språkliga rättigheterna i den digitala miljön, på grund av att de klargör vilka individernas rättigheter inom offentliga digitala tjänster är.

Språkliga rättigheter i den digitala miljön

Som tidigare nämnt påverkar den allt mer utbredda digitaliseringen av tjänster och service även myndigheternas verksamhet. Då allt mer ärenden sköts digitalt är det relevant att granska exakt hur de språkliga rättigheterna beaktas i den digitala miljön, samt vilka utmaningar det medför. Avsaknaden av språkliga bestämmelser inom lagstiftningen om elektroniska tjänster gör det svårt för ansvarsutkrävning av myndigheter ifall deras digitala tjänster inte tillgodoser de språkliga rättigheterna. Myndigheterna hänvisar ofta till att språklagens bestämmelser räcker för att trygga tillgången till svenska i digitala tjänster, trots det ser vi tyvärr att det ofta inte räcker.

Språkliga aspekter i den nuvarande lagstiftningen om digitala tjänster

Just benämningen lika villkor i lagen om digitala tjänster 1§ blir relevant när det kopplas till de språkliga rättigheterna. Lika villkor i ett språksammanhang kan tolkas som att digitala tjänster skall vara tillgängliga och möjliga att använda både på svenska och finska. Utöver detta kan även lika villkor ses som att tjänsterna är av samma kvalitet och att informationen är likadan på båda språken. Det knepiga blir som sagt att kunna koppla rättigheterna i språklagen till de bestämmelser och rättigheter som finns inom lagen om digitala tjänster. Ifall man försöker koppla 10§ i språklagen gällande individens språkliga rättigheter hos

myndigheterna med 1§ och 7§ i lagen om digitala tjänster, kan man få en bra utgångspunkt för att förstå vad lika villkor kan innebära.

Ifall man konkretiserar detta kan man säga att ifall en tvåspråkig myndighet publicerar information på deras webbsida på både svenska och finska, men att potentiell tilläggsinformation endast finns på finska så kan myndigheten i fråga inte anses ha agerat i enlighet med lagen om tillhandahållandet av digitala tjänster 1§. Därmed har svenskspråkiga inte kunnat utnyttja de digitala tjänsterna på lika villkor som finskspråkiga. Dock är detta återigen aningen problematiskt då de språkliga rättigheterna inte uttryckligen finns föreskrivna i denna lag. Inte heller i språklagen tryggas uttryckligen rätten till likvärdig information. Det som föreskrivs i språklagens 10§ gäller endast rätten till att använda svenska i kontakt med statliga eller tvåspråkiga myndigheter. 32§ i språklagen gällande myndigheternas information säkerställer inte heller fullt ut tillgången till likvärdig information på svenska och finska i de digitala tjänsterna. Avsaknaden av skild språklagstiftning inom lagen om digitala tjänster skapar ovisshet kring vad som faktiskt krävs av myndigheterna när det gäller tillgång till svenska och finska i den digitala miljön. Det leder även till en risk för sämre service och sämre tillgång till information för svenskspråkiga.

Aktuell utveckling

En aktuell upptäppning gällande de språkliga rättigheterna i den digitala miljön är utlåtandet av riksdagens grundlagsutskott gällande regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2025, den så kallade språkberättelsen. Där gällde en central punkt just de språkliga rättigheterna i samband med digitaliseringen. Utskottet lyfter fram att de språkliga rättigheterna bör byggas in i digitala tjänster redan från början och inte i efterhand. Mats Löfström, vice ordförande för svenska riksdagsgruppen, menar att den svenska servicen riskerar att halka efter ifall svenskan inte är inbyggd från början i de digitala systemen. Detta är något som kommit till utifrån Folktingets utlåtande om språkberättelsen till just grundlagsutskottet (Folktinget 2026). I Folktingets utlåtande gällande digitaliseringen i språkberättelsen lyfts det fram att lagstiftningen om elektroniska tjänster bör kompletteras med uttryckliga bestämmelser kring språkliga rättigheter, vilket som bekant inte finns i den nuvarande lagstiftningen.

Det som är väsentligt att bedöma är hur tvåspråkiga myndigheters digitala tjänster är uppbyggda, hur ser servicen ut på svenska jämfört med på finska, finns samma information tillgänglig på de båda språken eller är informationen bristfällig på någotdera språk. Till de tvåspråkiga myndigheterna hör många av de centrala förvaltningsmyndigheterna vars digitala tjänster medborgare använder oberoende ifall de bor i en enspråkig eller tvåspråkig kommun eller tvåspråkigt välfärdsområde. Dessa myndigheter bör alltså erbjuda likvärdig service på både svenska och finska, även på deras webbplatser.

Engelska som ”tredje servicespråk”

De flesta myndigheter erbjuder även grundläggande information, blanketter och service på engelska, trots att detta inte föreskrivs särskilt i någon lag eller bestämmelse. Detta är ofta för att underlätta för utländska medborgare som inte behärskar varken finska eller svenska, men det är som sagt inget lagstadgat krav. De flesta kommunala och regionala myndigheter erbjuder även information på engelska utöver finska, detta kan anses berättigat då andelen med ett annat språk än finska eller svenska växer i kommunerna enligt kommunförbundets statistik. Trots det har nationalspråken företräde, så även ifall andelen med övriga språk är högre än andelen svenskspråkiga såsom i exempelvis Esbo (25% mot 6%) eller Helsingfors (20% mot 5%) (Kommunförbundet) så är tillgången till service och information på svenska lagstadgat och bör därmed prioriteras högre. Detta innebär att ofta kan tillgången till information vara mera tillgänglig på engelska än svenska i vissa fall, sett till mängden myndigheter. Behovet av att prioritera engelska som servicesspråk, på grund av dess status som ”lingua franca”, riskerar att påverka svenskans roll negativt. Detta gäller främst tvåspråkiga kommuner med finska som majoritetsspråk, som även har en stor befolkning med annat modersmål än finska och svenska. Tillgången till likvärdig information på svenska bör inte försämrats på bekostnad av engelskan.

Uppföljning och förverkligande av de språkliga rättigheterna

Som konstaterats har myndigheterna en lagstadgad skyldighet att tillgodose de språkliga rättigheterna, vilket definieras i 23 § i språklagen. Där framkommer det att myndigheterna självmant skall se till att individens språkliga rättigheter förverkligas i praktiken. Denna beskrivning är delvis svårdefinierad och kan ofta leda till osäkerhet kring vad detta egentligen innebär. Ytterligare definieras det i 2 mom av samma lag att ”En tvåspråkig myndighet skall betjäna allmänheten på finska och svenska. Myndigheten skall både i sin service och i annan verksamhet utåt visa att den använder båda språken.” Detta visar att tvåspråkiga myndigheter uppmanas säkerställa att de språkliga rättigheterna uppfylls. Utöver detta gäller även de språkliga rättigheterna inom områden såsom handläggningsspråket hos myndigheterna, 3 kap, myndigheternas arbetsspråk, 6 kap, samt språken i lagstiftning och allmän information, 7 kap i språklagen.

Ytterligare hör det till bland annat Folktingets uppgifter att bevaka och främja det svenska språkets ställning i Finland och se till att de språkliga rättigheterna tillgodoses av bland annat myndigheterna, som det föreskrivs i lagen om svenska finlands folkting 1331/2003. Man kan även kontakta eller lämna in en anmälan till Diskrimineringsombudsmannen, Justitieombudsmannen eller Justitiekanslern ifall man upplever att ens språkliga rättigheter inte blivit tillgodosedda. .

Lagstiftningen som ser till att dessa förordningar och paragrafer följs definieras ytterligare i 8 kap av språklagen. Bland dessa är 35§ som belyser åtgärderna för att främja språkliga rättigheter. I 2 mom lyfts det fram att när förvaltningen organiseras så skall en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas, så att möjligheten att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. Ytterligare tar 3 mom upp att myndigheterna skall främja användningen av båda nationalspråken och förvalta det finländska språkkulturarvet. Utöver detta framkommer det i 36§ språklagen att varje myndighet skall inom sitt verksamhetsområde övervaka att lagen följs. I 2 mom 36§ fastställs det att justitieministeriet följer verkställigheten av lagen och ger rekommendationer i frågor som gäller lagstiftningen om nationalspråken. 37§ klargör regeringens skyldighet att bidra till tillämpningen av språklagstiftningen. 1 mom anger att statsrådet varje valperiod skall lämna en berättelse till riksdagen kring hur tillämpningen av språklagstiftningen förverkligats, den så kallade

språkberättelsen som nämndes tidigare. All denna lagstiftning tyder på att myndigheterna har ett tydligt ansvar att främja tvåspråkigheten och upprätthålla möjligheterna till bra service och information på båda inhemska språken.

Digitaliseringen inom regeringens språkberättelse 2025

Till regeringens uppgifter hör att varje valperiod färdigställa en uppföljningsrapport om tillämpningen av språklagstiftningen som lämnas till riksdagen. Den senaste Språkberättelsen kom ut 2025 (Statsrådets publikationer 2026:3) och baserar sig på regeringen Orpos arbete under regeringsperioden 2023-2027.

Ifall man granskar regeringens språkberättelse 2025 finner man det 5 kapitlet (s 104-118) helt dedikerat till digitalisering. Där framkommer faktumet att lagen om digitala tjänster inte innehåller särskilda bestämmelser om språken i digitala tjänster. Finansministeriet har motiverat uteblivandet med att lagberedningen konstaterat att språkfrågor som rör digitala tjänster bör behandlas i annan lagstiftning som berör förvaltningen. Språkberättelsen tar även upp att i och med det nationella införandet av tillgänglighetskravet infördes ett nytt kapitel 3a i lagen om digitala tjänster. Det nya kapitlet fastställde vissa digitala tjänster som utöver tillgänglighetskravet även bör uppfylla de tilläggskrav som kommer med tillgänglighetskravet. Utöver detta framkommer det även att det har varit aktuellt att införa en paragraf i lagen om digitala tjänster gällande beaktande av de språkliga rättigheterna i enlighet med språklagen vid planering och utveckling av tjänster. Detta föreslogs bland annat av arbetsgruppen för tillämpning och främjande av lagstiftningen i programmet för främjande av digitalisering, som grundade sig på Sanna Marins regeringsprogram. Även som en åtgärd i nationalspråksstrategin har de noterats att de ska utredas ifall lagstiftningen om digitala tjänster behöver uppdateras för att inkludera språkaspekten. Dock har inga resurser tillägnats detta under regeringsperioden 2023-2027 enligt finansministeriet.

Kapitel 5.3 av språkberättelsen går igenom utmaningarna som tillkommit med digitaliseringens utbredning och de digitala tjänsterna som en växande del av serviceutbudet. Det framkommer att regeringsprogrammet innehåller en prioritering av digitala tjänster som

kanal för att uträtta ärenden hos myndigheterna, vilket ökar dess betydelse. Digitaliseringens roll beaktas i såväl nationalspråksstrategin och språkpolitiska programmet. En annan åtgärd i nationalspråksstrategin som alla ministerier har ansvar för är att se till att de digitala tjänsterna utvecklas parallellt på finska och svenska från början för att trygga att språkgrupperna behandlas lika (s 110 i språkberättelsen). Språkberättelsen tar likväl upp problemet med att även ifall digitala tjänster är tillgängliga på svenska, garanterar det inte att språket är korrekt eller att tjänsten är lätt att använda. Detta är inte i enlighet med lagen om digitala tjänster som förutsätter: tillgänglighet, användarvänlighet och begriplighet.

De digitala tjänsternas utveckling tillför även problem för tjänsterna på finska. Enligt finska språknämnden vid institutet för de inhemska språken bör de digitala tjänsterna bedömas inte bara utifrån hur begripligt myndighetsspråket är, utan också utifrån vilka språkliga färdigheter användningen av digitala tjänster kräver av medborgarna. Enligt nämnden riskerar digitaliseringsutvecklingen att bli ett hinder för en del av befolkningen att söka och få tillgång till tjänster, även ifall tjänsten är tillgänglig på det egna språket. Därför lyfter nämnden fram vikten av att kunna uträtta ärenden hos myndigheter på plats och muntligt, och anser att detta bör behållas vid sidan av digitaliseringsutvecklingen.

Andra väsentliga lyft från språkberättelsen är att användningen av digitala tjänster har ökat, men att den språkliga servicen försämrats jämfört med 2020. Det framkommer även att svenskspråkiga i kommuner med finskspråkig majoritet är mest missnöjda med deras service på svenska i digitala tjänster. Oftast handlar missnöjet om att informationen på svenska inte stämmer överens med den finska, eller att den är bristfällig. Det framkommer även att texterna på svenska oftast är kortare jämfört med de finska och att kvaliteten är sämre hos de svenska texterna. Mycket pekar på att myndigheterna har mycket att utveckla då det gäller digitala tjänsters tillgänglighet på svenska. Konkreta åtgärder som föreslås handlar ofta om att de språkliga rättigheternas betydelse bör tas i beaktande redan då man utvecklar och upphandlar tekniska system. Vilket i sin tur påverkar översättningsprocessen och språkets natur till det bättre. Till stor del handlar problemen om resursbrist som påverkar tillgången till svenska i digitala tjänster negativt.

Behovet av språkbestämmelser inom lagen om digitala tjänster

Ett problem är att bedöma exakt hur väl myndigheterna beaktar de språkliga rättigheterna. Som tidigare nämnt finns bestämmelser och stadgarna i bland annat språklagen som definierar myndigheternas skyldigheter. Det som i språklagens 23§ 1 mom fastställs: att det är myndigheternas egna ansvar att se till att individens språkliga rättigheter förverkligas, lämnar en stor del av ansvaret till myndigheterna själva. Ifall man kopplar detta till språklagens 10§ kan man se mera specifikt vilka rättigheter detta medför för individen. Bland annat hör rätten att kontakta och få svar av statliga och tvåspråkiga myndigheter på sitt eget språk till en konkret rättighet som myndigheterna har som skyldighet att tillgodose. Detta kan innebära att när man kontaktar en tvåspråkig myndighet så har man rätt att få svar och betjäning på ens begärda språk. Språklagens 23§ 2 mom påpekar även att myndigheten både i sin service och allmänna verksamhet utåt skall visa att den använder båda språken. Till detta kan kopplas både att likadan information är tillgänglig på exempelvis myndigheternas hemsidor, men även att myndigheterna tillgodoser språkbehovet av de som kontaktat dem.

Problemet med detta är att lagstiftningen inte klargör exakt vad tillgodoseendet av språkbehovet innebär i praktiken. Detta kombinerat med den aningen otydliga beskrivningen av myndigheternas skyldighet kan leda till skillnader i kvaliteten mellan svenska och finska i de digitala tjänsterna, trots att myndigheten erbjuder information på båda språken i enlighet med språklagen. I praktiken kan detta exempelvis innebära att informationen på en tvåspråkig myndighets webbplats är till stor del lika och av samma kvalitet på båda språken men även att en del av information saknas eller inte är tillgänglig på svenska. Att man får tillgång till digital service på svenska betyder inte heller nödvändigtvis att servicen är lika snabb eller av samma kvalitet som på finska.

Allt detta tyder på att särskilda bestämmelser gällande språkliga rättigheter bör tillämpas i lagstiftningen kring digitala tjänster. Detta skulle trygga tillgången till likvärdig service och information även på svenska. I och med att digitaliseringen av tjänster högst troligt kommer att bestå och även öka i framtiden är det väsentligt att de språkliga rättigheterna inte hamnar på efterkälken.

AI inom myndigheternas verksamhet

Med den allt mer utvecklade tillgången till tjänster och information av artificiell intelligens (AI), är det även väsentligt att granska AIs roll i myndigheternas verksamhet och hur detta påverkar upprätthållandet av de språkliga rättigheterna i den digitala miljön. Mycket pekar på att AI kommer att spela en stor roll i framtiden och dess användning tillämpas i allt större grad inom flera instanser och myndigheter. I språkberättelsen 2025 tas även AI upp, där det konstateras att användningen av AI ökat markant sedan den förra språkberättelsen 2021.

Inom regeringen Orpos regeringsprogram nämns användandet av artificiell intelligens som en möjlighet i utvecklingen av flera instanser, därav bland annat den offentliga förvaltningen.

Bland denna utveckling finns bland annat förslag till myndighetsrådgivning med hjälp av artificiell intelligens. Enligt finansministeriet kan myndighetsrådgivning baserat på artificiell intelligens sannolikt ta bättre hänsyn till språkliga aspekter än mänsklig rådgivning.

Utökningen av AI ökar också regleringen av den. Till dessa regleringar hör bland annat bestämmelser på överstatlig nivå såsom EUs förordning om artificiell intelligens, officiellt kallad Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689.

I grund och botten skall dessa bestämmelser och förordningar se till att utökningen och implementeringen av AI-system inte påverkar människor fri- och rättigheter, hälsa eller säkerhet.

En aktuell utveckling i användningen av AI inom myndigheternas verksamhet är bland annat regeringens proposition om ändring av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. Enligt regeringens proposition FM/2026/100 skall lagen ändras så att myndigheterna i framtiden kan ge sina kunder automatisk rådgivning med hjälp av AI. Målet är att göra myndigheternas verksamhet mera effektiv, och att öka tillgången till och kvaliteten på rådgivning. Denna åtgärd är i enlighet med ett bredare mål inom regeringsprogrammet för regeringen Orpo vilket är att den nationella lagstiftningen ändras så att den allt mer utvecklade formen av teknik och digitalisering kan utnyttjas på bästa möjliga sätt inom den offentliga förvaltningen.

I den nuvarande lagstiftningen som gäller automatisk rådgivning i digitala tjänster som myndigheterna erhåller räknas exempelvis myndigheternas chatbotar till automatisk

rådgivning. Myndigheterna kan dock endast ge automatisk rådgivning med hjälp av färdigskrivna svar som framställts av en fysisk person. Detta vill man nu ändra på genom att tillåta svar skapade av generativ AI. Detta innebär bland annat att AI skall kunna ge svar på frågor i realtid med hjälp av material som myndigheten fastställt. Detta hoppas myndigheterna ska underlätta möjligheterna till utförligare och noggrannare svar än tidigare. Några krav på myndigheternas verksamhet inom lagförslaget är informationssäkerhet, dataskydd och god språkanvändning. Dessa krav bör uppfyllas innan myndigheterna beslutar att ta AI rådgivning i bruk. Myndigheten bör även bedöma risken för och konsekvenserna av fel samt eventuella diskriminerande konsekvenser av användningen av AI. Det fastställs även att myndigheterna skall säkerställa att kundens rättigheter och likabehandling främjas.

Språkliga rättigheter kopplade till AI

Utvecklingen av AI och dess tillämpning i aktuell lagstiftning kräver även en granskning av hur detta påverkar de språkliga rättigheterna. En aktuell konkret åtgärd är den tidigare nämnda propositionen om ändring av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster.

Ifall man analyserar hur detta lagförslag kommer påverka de språkliga rättigheterna finner man såväl negativa som positiva aspekter. Propositionen tar upp att myndigheterna bör beakta att kundens rättigheter tryggas. Kopplat till de språkliga rättigheterna kan detta vara rätten att använda svenska i kontakt med statliga eller tvåspråkiga myndigheter. Alltså måste myndigheterna även fortsättningsvis erbjuda service på svenska via chatbotarna. Ytterligare tar propositionen upp att myndigheterna måste bedöma potentiella diskriminerande konsekvenser av användningen av AI. Det klargörs inte vad detta innebär i praktiken men möjliga saker kan vara att utökningen av betjäning med hjälp av AI riskerar att försvåra servicen för vissa grupper, exempelvis äldre personer vars digitala kompetens är begränsad. Dock fastställs det att den automatiska rådgivningen endast skall utgöra en av myndigheternas servicekanaler, och att betjäning via telefon och på plats skall kvarstå vid sidan om.

En annan aspekt av diskriminering kan vara att den automatiska rådgivningen inte håller samma standard på svenska som på finska. Kravet på god språkanvändning finns med i propositionen, men nämner inget om själva betjäningsspråket utan endast kvaliteten av språket. Den automatiserade rådgivningen skall basera sig på färdigt framställt material av myndigheterna, alltså bör även materialet vara lika på svenska och finska, och därmed bör även den automatiska rådgivningen hålla samma standard på svenska som på finska, men detta finns som sagt inte uttalat i propositionen.

I och med att förslaget till ändring gäller lagen om digitala tjänster vilken som bekant inte innehåller särskilda bestämmelser kring språk, riskerar även detta att påverka tillgången till likvärdig service och information i AI tjänster på svenska negativt. I allmänhet har den ökade användningen av AI setts med viss försiktighet av språkgrupperna. I språkberättelsen 2025 (s 110-130) lyfts det även fram att man bör förhålla sig med eftertanke till användningen av AI-program som översättningshjälp till officiella myndighetstexter. AI översatta texter bör alltid kontrolleras innan de skickas vidare, men det råder även brist på detta inom vissa instanser enligt Svenska språknämnden vid Institutet för de inhemska språken. Överlag så har den utökade användningen av AI i myndigheternas digitala tjänster inte haft en märkbar positiv inverkan på svenska språkets användning, exempelvis så har översättningar av AI inte förbättrat översättningens kvalitet.

Att den automatiska betjäningen som kan ge svar på frågor i realtid skall grunda sig på material som myndigheten fastställt, istället för färdigskrivna svar, kan bidra till möjligheten för mer utförliga och personliga svar även på svenska. Dock finns även risken att detta bidrar till mer kvantitet än kvalitet för den automatiska rådgivningen på svenska. Det är viktigt att märka att ifall skillnaderna i kvaliteten mellan språken som redan existerar förs med i utvecklingen till en mer automatiserad rådgivning, garanterar detta inte nödvändigtvis bättre tillgång till service eller information på svenska. Det finns inte mycket som tyder på att en utökad del för AI inom myndigheternas digitala tjänster kommer att ha en stor positiv inverkan för den svenskspråkiga servicen.

Digitala assistenter och chatbotar

Enligt språkbarometern 2024 (justitieministeriets publikationer 2025:8, s 59- 63) är den form av service som svensktalande är mest missnöjda med just digitala assistenter och chatbotar på webbplatser, som enligt uppgifter brister i tillgänglighet och funktionalitet. Oftast innebär detta att betjäningen fungerar bristfälligt. Chatbotar är en del av automatiserad kundtjänst och digital assistans. De används främst för att rådgiva och för att kunna ge snabba svar på frågor som annars skulle besvaras via telefon och kundtjänst. Chatbotar varierar ofta i deras förmåga och kvalitet. Vissa modeller fungerar genom färdigprogrammerade instruktioner och svarar enbart på specifika nyckelord. Dessa används ofta för att ge enklare svar. I och med AIs utveckling har det även framkommit fler och fler avancerade AI-baserade digitala assistenter. Dessa kan bättre förstå kontext och drar nytta av tidigare samtal för att skapa en mer verklighetstrogen och mänskligare betjäning.

Språkbarometern 2024 (s60) visar att chatbotar var den digitala tjänst som användes minst , mellan såväl finskspråkiga och svenskspråkiga. Den visar också att 40 procent av finskspråkiga, 27 procent svenskspråkiga i majoritetsposition och 23 procent svenskspråkiga i minoritetsposition har använt sig av en chatbot. Även digitala assistenter visar sig ha använts sparsamt bland språkgrupperna, dock med en lite högre procent bland de svenskspråkiga. Chatbotar utnyttjas allt mer flitigt av myndigheter som ett sätt att erbjuda snabbare och effektivare service. Problemet som kan uppstå är att för mycket av ansvaret för servicen skjuts till chatbotarna. I och med detta riskerar den svenska servicen att halka efter, då systemen som bekant sällan byggs med de språkliga aspekterna i åtanke. Problem kan uppstå då mer komplexa frågor och ärenden behandlas, som chatboten inte behärskar på svenska.

Risker med AI ur ett språkperspektiv

Som ovan nämnts är den allt bredare tillämpningen av AI inte alltid en positiv sak. AI är ofta till exempel inte en tillräckligt god källa att använda för översättning. Speciellt gäller detta officiella myndighetstexter. Trots det har AI översättningar blivit allt vanligare och ett verktyg för att motarbeta potentiell resursbrist.

Många myndigheters hemsidor tillämpar ofta en mall där hemsidan är på finska men går att översätta manuellt till nästan vilket språk som helst, därmed också svenska med hjälp av ett

AI- översättningsverktyg. Som en följd av det här är tillgången till information mer utbredd, men inte nödvändigtvis av god kvalitet eftersom språket är AI översatt. Denna funktion är tillgänglig på de allra flesta myndigheters sidor i de vanligaste webbläsarna. Det valbara språket är oftast översatt direkt från finskan vilket gör att skillnaderna i den grammatiska strukturen gör att det översatta språket kan bli svårt att tolka, samt att risken för grammatiska och sakfel ökar.

Ytterligare ser man att tillgången till svenska inte kan tryggas eller rättfärdigas endast med att man har möjlighet att översätta själva webbsidan med hjälp av översättningsverktyg. Språklagens 23§ 2 mom fastställer att en tvåspråkig myndighet både i sin service och annan verksamhet utåt ska visa att den använder båda språken. Detta innebär att tillgången till information på svenska bör vara tillgänglig genom att kunna byta språket till svenska inne på själva webbsidan genom en språkbalk, inte genom att behöva översätta hela sidan. Bristen på denna möjlighet är även i strid med tillgänglighetskravet i lagen om digitala tjänster.

De flesta myndigheterna erbjuder som tidigare nämnt även information på engelska, dock är kvaliteten och mängden ofta varierande. Även i den engelska informationen hittar man skillnad mellan AI översättningen och den officiellt översatta informationen på engelska.

Den allt mer utbredda användningen av bland annat AI som bland annat översättningsverktyg riskerar att bli en lättillgänglig lösning för de myndigheter som är skyldiga att tillgodose de språkliga rättigheterna. Detta riskerar även att den språkliga kvaliteten försämras, speciellt också på grund av avsaknaden av uttalade språkrav inom myndigheternas digitala tjänster. En positiv sak på ett allmänt plan med den utökade användningen av AI som översättningsverktyg kan anses vara att fler medborgare med ett annat modersmål än finska eller svenska får tillgång till information på sitt eget språk, trots dess grammatiska brister. Detta ska ändå inte påverka svenskspråkigas lagstadgade rätt till information av myndigheterna, som även bör hålla en lika hög nivå som informationen på finska.

Utredning

Med all denna information tillgänglig är det relevant att granska exakt hur väl olika myndigheter beaktar de språkliga rättigheterna i den digitala miljön. Vi vet vilka de relevanta språkliga och digitala rättigheterna är och på vilka sätt de kan tillgodoses. Utredningen bygger på kvalitativ granskning av olika myndigheters verksamhet i den digitala miljön. Jag har analyserat hur olika myndigheter förverkligar de språkliga rättigheterna och var de största bristerna finns. Det som undersöks är bland annat ifall de grundläggande språkliga skyldigheterna är uppfyllda, ifall det finns tillgång till information på såväl finska som svenska, och även hur lättillgänglig informationen är. Andra kriterier som undersökts är ifall informationen är korrekt i jämförelse mellan finska och svenska. Alla myndigheter som har granskats är tvåspråkiga myndigheter.

Språkliga rättigheter inom tvåspråkiga myndigheter

De myndigheter som är mest relevanta att granska är tvåspråkiga myndigheter, eftersom de har en lagstadgad skyldighet att erbjuda service och information på svenska. Såsom tidigare nämnts är tvåspråkiga myndigheter sådana vilkas ämbetsdistrikt omfattar kommuner med olika språk eller minst en tvåspråkig kommun. Dessa är som bekant såväl statliga förvaltningsmyndigheter som tvåspråkiga kommunala och regionala myndigheter. Eftersom de regionala och kommunala tvåspråkiga myndigheterna agerar utifrån hurdan befolkning som verkar inom deras ämbetsverk kan det även finnas större risk för variation i hur de beaktar de språkliga rättigheterna. Enligt språkberättelsen 2025 var svenskspråkiga som bodde inom tvåspråkiga kommuner och välfärdsområden med finstalande majoritet, de som var mest missnöjda med den digitala servicen. Dessa problem kan vara till exempel bristfälliga översättningar, att hela servicekedjan inte fungerar på svenska eller att den valda

tjänsten inte alls finns på svenska. På grund av detta är det relevant att granska ifall det verkligen finns stora brister inom myndigheters service och information i den digitala miljön inom just dessa myndigheter.

Centralförvaltningen

De myndigheter som har granskats är ministerierna och statliga ämbetsverk och inrättningar, som hör till centralförvaltningen. Centralförvaltningen utgör de myndigheter som är aktivt skyldiga att beakta de språkliga rättigheterna mest. Eftersom dessa myndigheter inte är definierade utifrån något geografiskt område utan används av alla medborgare i Finland, är det väsentligt att tillgången till service och information på båda nationalspråken beaktas.

Ministerierna

Då man granskar ministeriernas webbsidor finner man att samtliga 12 av ministerierna erbjuder information på såväl finska, svenska och engelska. Det centrala man kunde lyfta fram från undersökningen var avsaknaden av information på svenska som fanns tillgänglig på finska. Ofta handlar det om pressmeddelanden, publikationer och kolumner som inte finns tillgängliga på svenska. Det framkom också att innehållet under fliken, ”aktuellt” ofta varierade jämfört med sin finska motsvarighet ”ajankohtaista”.

För att visualisera detta skapades i undersökningen en tabell som visar myndigheternas informationsutbud och därmed även de största bristerna. Ministeriernas information har blivit granskade utifrån de brister som ofta uppmärksammas då det gäller myndigheternas information på svenska.

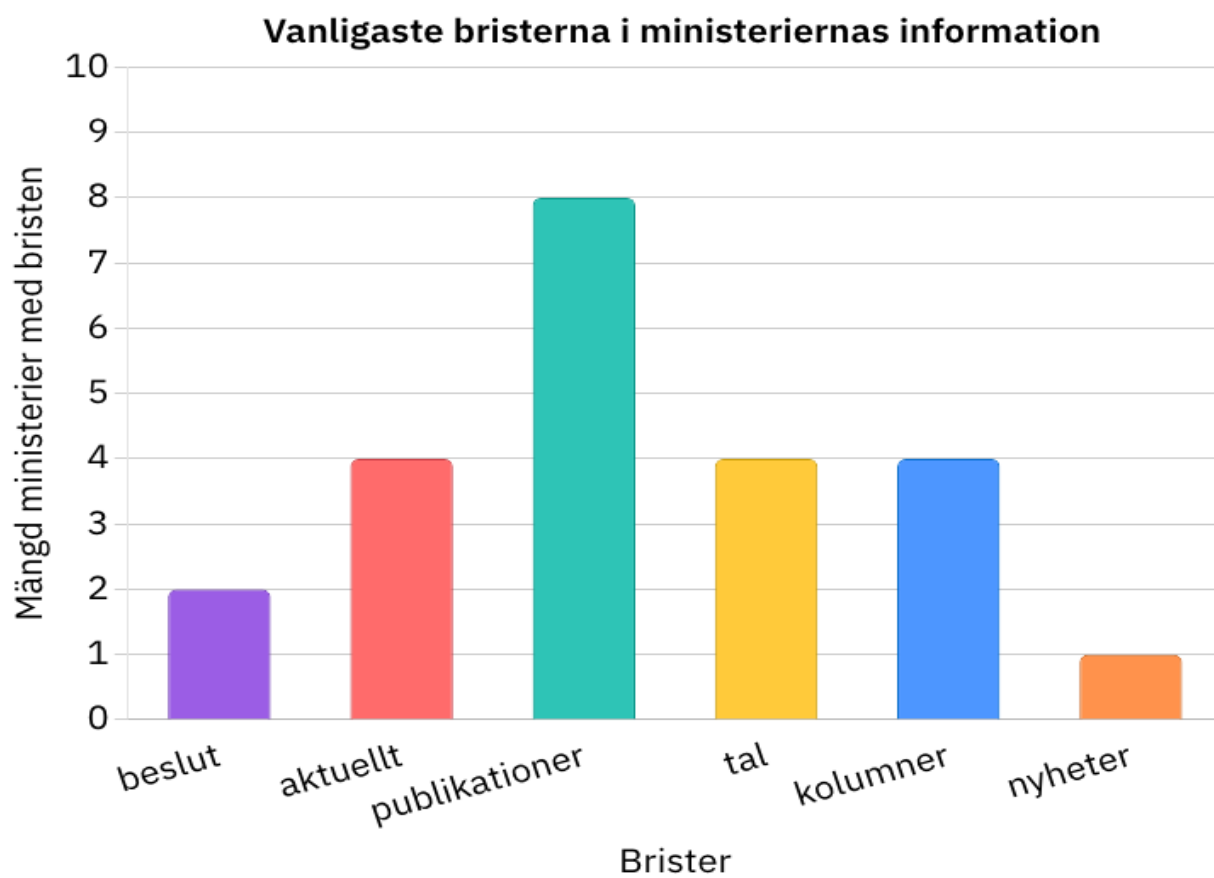
Innehållet i tabellen är:

1. Skillnader i informationsutbudet: Finns det en skillnad mellan tillgänglig information på svenska och finska på ministeriets webbplats?
2. Försenade översättningar: Information dröjer att bli översatt till svenska, vilket gör att svensktalande undgår informationen.
3. Ytterligare tar tabellen upp exakt vilka områden av informationen dessa brister finns i.

Tabell 1: Granskning av ministeriernas information

Ministerium	Skillnader i informationsutbudet	Försenade översättningar	Vilka områden
Statsrådets kansli	✓	✓	Tal, kolumner
Inrikes	✓	✓	Publikationer, aktuellt
Justitie	✓		Publikationer
Utrikes	✓		Tal
Försvars	✓		Tal, kolumner
Finans	✓	✓	Publikationer, aktuellt
Undervisnings- och kultur	✓	✓	Beslut, kolumner, publikationer
Jord- och skogsbruks	✓		Publikationer, aktuellt
Kommunikations	✓	✓	Kolumner, aktuella ärenden, publikationer
Arbets- och närings	✓		Nyheter, tal, beslut
Social- och hälsovårds	✓		Publikationer
Miljö	✓	✓	Publikationer, aktuellt

Figur 1:

	 Ajankohtaista
	ETUSIVU / AJANKOHTAISTA
	Tiedotteet
 Aktuellt	Uutiset
FRAMSIDA / AKTUELLT	Kolumnit
Pressmeddelanden	Blogit
Aktuella ärenden	RSS-syötteet
Beställ meddelanden	Tilaa tiedotteita

Här ovan är ett exempel på skillnaden mellan informationen på svenska och finska från kommunikationsministeriets webbplats under fliken Aktuellt. Liknande skillnader fanns hos många ministerier.

I utredningen kring ministeriernas information framkom det att så gott som på alla ministeriernas webbplatser ser man skillnad i informationsutbudet mellan finska och svenska. Skillnaderna varierar mellan ministerierna, men främst gäller det publikationer och kolumners tillgänglighet på svenska. I flera ministerier publiceras svenskspråkiga översättningar senare, vilket innebär att informationen först har varit tillgänglig på finska och vid ett senare tillfälle översatts till svenska. Detta gällde såväl publikationer som nyheter, pressmeddelanden och aktuell information. Några tydliga språkliga brister fanns oftast inte i den svenska informationen, utan istället saknades ofta informationen helt- och hållet. Detta är också i enlighet med tidigare undersökningar som granskat utebliven information på svenska av ministerierna.

Statliga ämbetsverk

Några andra myndigheter vars information i den digitala miljön som ansetts viktigt att granskas är de statliga ämbetsverken. Dessa är centrala eller regionala myndigheter som lyder under olika ministerier. Ämbetsverkens tjänster och information används dagligen av medborgare i hela Finland och deras verksamhet kräver därmed att de tar de språkliga rättigheterna i beaktande, även i den digitala miljön. Jag har valt att granska några av de mest centrala ämbetsverken vars e-tjänster används flitigast. Dessa berör oftast personlig ekonomi, social trygghet, hälsa och generell administration. Nedan har jag framställt en tabell som belyser hur bra de språkliga rättigheterna tas i beaktande utgående från 3 kriterier som bygger på de främsta bristerna som tagits upp i språkbarometern 2024. Eftersom dessa ämbetsverk är mer serviceinriktade är kriterierna lite annorlunda jämfört med granskningen av ministerierna

1. Bristfällig översättning från finska till svenska
2. Information saknas på svenska
3. Chatbotar saknas på svenska

Tabell 2: Granskning av de statliga ämbetsverkens information

Ämbetsverk	Bristfällig översättning	Information saknas	Chatbot saknas på svenska
Skatteförvaltningen			
FPA			
Statistikcentralen			✓ *
Traficom		✓	✓ *
Suomi.fi			✓ *
Kanta			

THL		✓	✓ *
Tullen			
Polisen		✓	✓ *

*En chatbot finns varken tillgänglig på finska eller svenska

Överlag var de ämbetsverken som granskades bra på att beakta de språkliga rättigheterna även i deras e-tjänster. Jag fann inga klara fall av att information saknades eller var ofullständig på svenska. Detta är även i enlighet med vad den allmänna uppfattningen ofta är. De statliga ämbetsverken har ofta tillgång till en bra mängd resurser som tillåter dem att uppfylla språkkraven på ett väsentligt sätt. Dock märktes en del fall då samma information inte var tillgänglig på svenska som på finska. I många fall handlar det inte om att en substantiell mängd information saknas på svenska.

Här kan man se skillnaden i aktuell information på polisens webbplats den 18.8.2026. I Esbo, där det bor en substantiell del svenskspråkiga, skulle informationen om var och när Polisen övar varit tvungen att ge på svenska också.

FLER NYHETER

Flera försök till dråp i Kronoby

17.08.2026 11.41

POLISINRÄTTNINGEN I ÖSTERBOTTEN

KRONOBY

ÖSTERBOTTEN

BROTT OCH UTREDNING

Lyftåtgärder av betongbil kan påverka trafiken i Kyrklätt

17.08.2026 9.52, uppdaterad

POLISINRÄTTNINGEN I VÄSTRA NYLAND

KYRKLÄTT

BROTT OCH UTREDNING

TRAFIK

Polisen utreder ett misstänkt skoldåd i Lojo – ber eventuella ögonvittnen kontakta polisen

14.08.2026 17.57, uppdaterad

POLISINRÄTTNINGEN I VÄSTRA NYLAND

LOJO

BROTT OCH UTREDNING

ÖVERVAKNING OCH LARMVERKSAMHET

LISÄÄ UUTISIA

Tervetuloa viettämään Poliisin päivää Imatralle

18.08.2026 13.11

KAAKKOIS-SUOMEN POLIISILAITOS

ETELÄ-KARJALA

POLIISIN ENNALTÄ ESTÄVÄ TOIMINTA

Poliisi harjoittelee tiistaina Espoossa

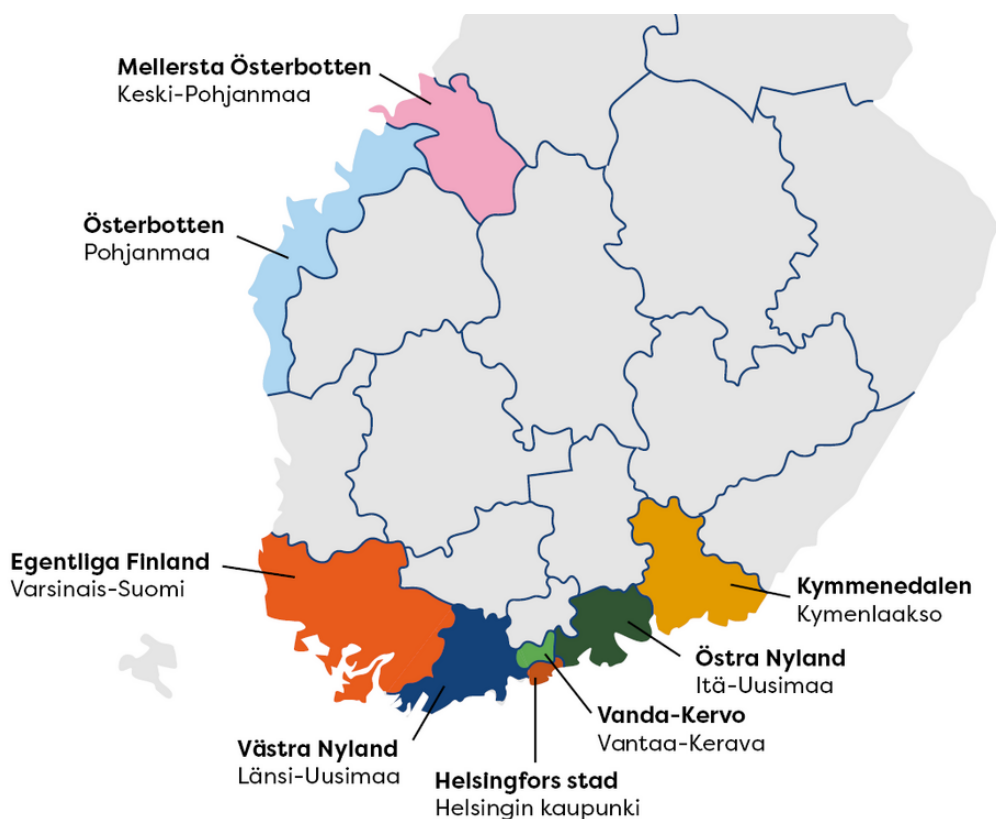
18.08.2026 12.55, päivitetty

LÄNSI-UUDENMAAN POLIISILAITOS

ESPOO

VALVONTA- JA HÄLYTYSOIMINTA

Tvåspråkiga välfärdsområden

Av de 21 välfärdsområdena är sju tvåspråkiga. Dessa är Mellersta Österbotten, Österbotten, Egentliga Finland, Västra Nyland, Vanda-Kervo, Östra Nyland och Kymmenedalen. Dessutom är Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen tvåspråkiga. Detta innebär att man

har rätt till social-och hälsovård och betjäning på det språket man väljer, vilket föreskrivs i 5 § i Lagen om ordnande av social- och hälsovård 612/2021. Detta gäller all form av service, alltså även sådan service som tillhandahålls digitalt. Eftersom välfärdsområdena är geografiskt definierade blir tillgången till information på det egna språket viktigare. Kommunerna som ingår i välfärdsområdena varierar i sin tvåspråkighet. I Österbottens välfärdsområde ingår 14 kommuner varav 13 är tvåspråkiga. Av dessa har 11 svenska som majoritetsspråk, medan 2 har finska. Jämförelsevis ingår det endast en tvåspråkig kommun i Kymmenedalens välfärdsområde, Pyttis. Oavsett mängden tvåspråkiga kommuner är de tvåspråkiga välfärdsområdena skyldiga att erbjuda tjänster och service på såväl finska som svenska.

Välfärdsområdenas tjänster används mer än andra myndigheters tjänster, då dess tjänster utgår från kontinuerliga servicebehov. Offentliga digitala tjänster borde fungera likadant för alla svenskspråkiga. Trots det finns det ofta skillnader mellan svenskspråkiga i majoritets- och minoritetsposition. Dessa skillnader är ofta regionala och visar sig även i kommunernas och välfärdsområdenas digitala tjänster (språkbarometern 2024 s 62). Därför är det viktigt att granska eventuella skillnader i utbudet av tjänster på svenska mellan kommuner och välfärdsområden som har svenska som majoritetsspråk och de som har svenska som minoritetsspråk.

Jag har granskat välfärdsområdenas webbplatser utifrån 3 kriterier, vilka är de brister som oftast har uppmärksammats då det gäller information på svenska.

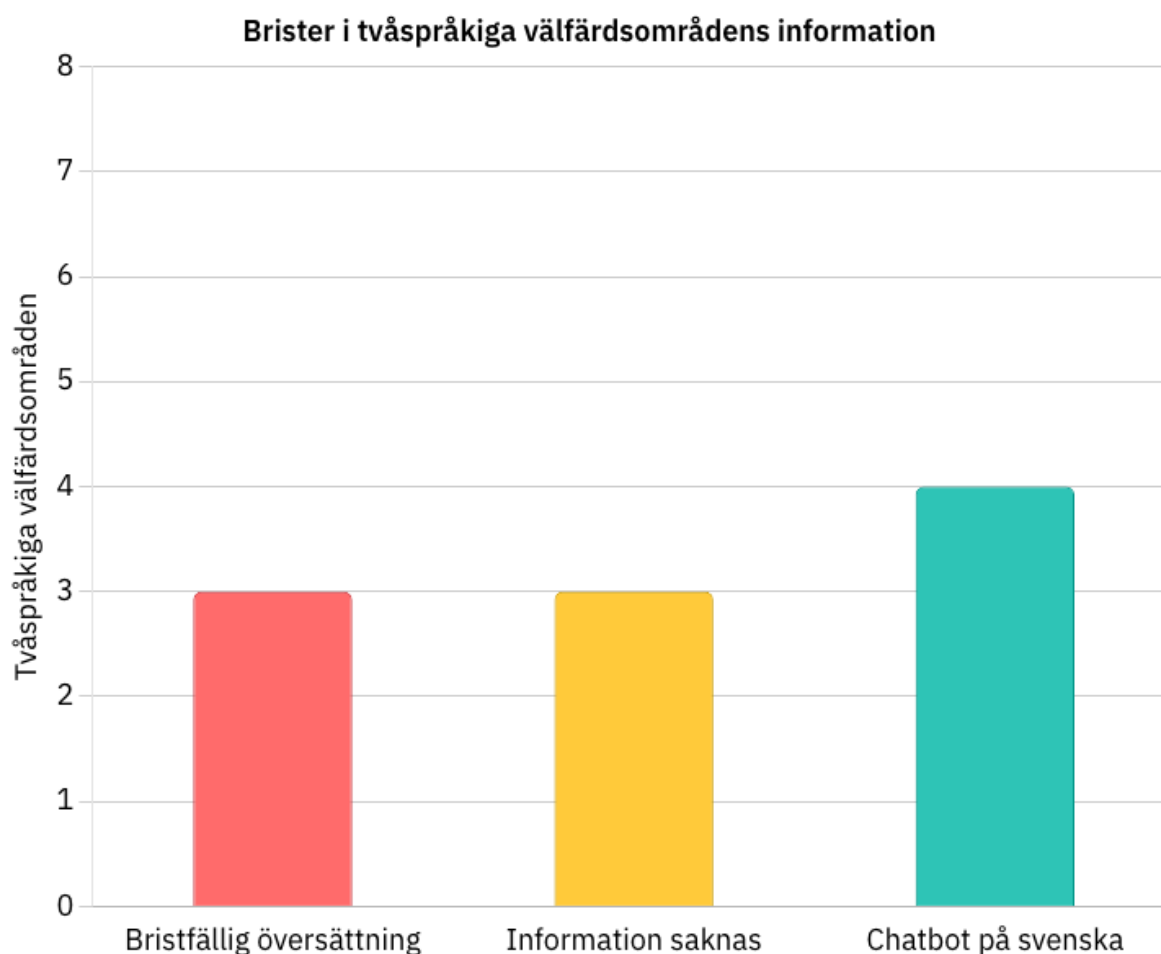
1. Bristfällig översättning från finska till svenska
2. Information saknas på svenska
3. Chatbot saknas på svenska

Tabell 3: Granskning av de tvåspråkiga välfärdsområdenas information

Välfärdsområde	Bristfällig översättning	Information saknas	Chatbot saknas på svenska
Egentliga Finland			✓ *
Mellersta Österbotten	✓		✓ *
Österbotten			
Västra Nyland			
Östra Nyland		✓	✓ *
Vanda- Kervo	✓	✓	
Kymmenedalen	✓	✓	✓
HUS			

*En AI-chatbot finns varken tillgänglig på finska eller svenska

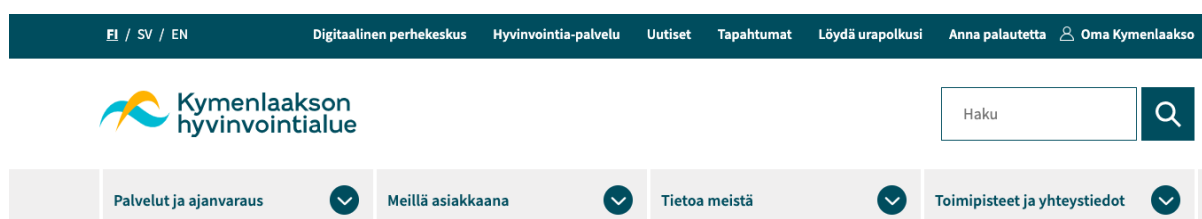
Figur 2:

Då man granskar välfärdsområdena utifrån de vanligaste bristerna som uppmärksammats med digitala tjänster på svenska finner man en del bekanta fenomen. Eftersom välfärdsområdenas syfte är att erbjuda social och hälsovård är en fungerande servicekedja på båda språken viktig. I språkbarometern 2024 (s 63) var det 18 procent av svenskspråkiga som uppgav att ett problem var att hela servicekedjan inte fungerade på svenska. Trots den lagstadgade rätten att få tillgång till information och service på svenska innebär brister i servicekedjan ofta att svenskspråkiga blir tvungna att byta till finska, eller rent av avstår från att börja servicekedjan på svenska på grund av långsammare betjäning.

I granskingen av välfärdsområdenas hemsidor framkom det ofta brister i information på svenska samt dålig översättning. Det mest uppenbara exemplet var på Kymmenedalens välfärdsområdes webbplats med en stor skillnad i serviceutbudet mellan svenska och finska. På första sidan stod välfärdsområdets namn endast på finska oavsett om man hade sidan på

svenska, finska eller engelska. På webbplatsens första sida fanns det även tillgång till många länkar på finska, men inte på svenska. Exempelvis möjligheten att boka tid, information, aktuella händelser och andra relevanta angelägenheter som kund. Som en mindre detalj kan nämnas att exempelvis att instruktionen vid sökmotorn heter "haku" även på den svenskspråkiga sidan, vilket kan visa att svenska inte har prioriterats i tillräckligt stor utsträckning då man utarbetat webbsidan.

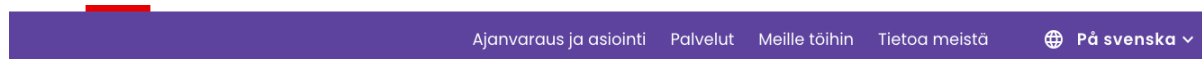

Första sidan på finska

Första sidan på svenska

Även på Vanda-Kervo välfärdsområdes webbplats finns liknande problem. På första sidan på svenska är den allmänna informationen utskriven endast på finska. När man trycker på länkarna kommer informationen på svenska fram.

Andra exempel på bristfällig översättning är att den svenska informationen oftast hade engelska rubriker. Exempelvis "palvelukanavat" var översatt som "service channels" på svenska. Överlag hade informationen om hälsostationerna samma struktur och information på engelska och svenska, men både är sämre än på finska. Bland tjänsterna på den svenskspråkiga sidan fanns även en länk till Mellersta Nylands räddningsverk endast på finska. För att få informationen på svenska, måste man själv översätta sidan. Överlag saknades svenskspråkig information antingen helt eller var svårtillgänglig jämfört med motsvarande på finska.

Exempel på utebliven information finns även på Mellersta Österbottens välfärdsområdes hemsida bakom länken för "lediga jobb". Där fanns beskrivningen av de lediga jobbplatserna

endast på finska. Andra exempel från mellersta Österbottens välfärdsområde är dataskyddsbeskrivningen (tietosuojaseloste) som endast fanns tillgänglig på finska. På Östra Nylands välfärdsområdes hemsida är exempelvis informationen om färdtjänsten för äldre varierande mellan språken. På finska är informationen mera lättillgänglig och klar.

Färdtjänster

⬇ Färdtjänst

⬇ FPA-taxi

⬇ Servicetrafik

Du kan få hjälp med att ta dig från en plats till en annan om du har svårt att röra dig. På den här sidan berättar vi om färdtjänster.

Kuljetuspalvelut

⬇ Ikäntyneiden kuljetuspalvelut

⬇ Vammaisten kuljetuspalvelut

⬇ Näin tilaat kuljetuspalvelun matkan

⬇ Kela-tuettu taksikyyti

⬇ Hyvinvointialueen palveluliikenne

Kuljetuspalvelu auttaa sinua liikkumaan paikasta toiseen, jos sinun on vaikea liikkua. Saat kyydin taksilla tai muulla liikennevälineellä esimerkiksi kauppaan, asioille tai harrastuksiin. Kuljetuspalvelu on eri asia kuin Kelan korvaamat kyydit. Tällä sivulla kerromme hyvinvointialueen kuljetuspalveluista.

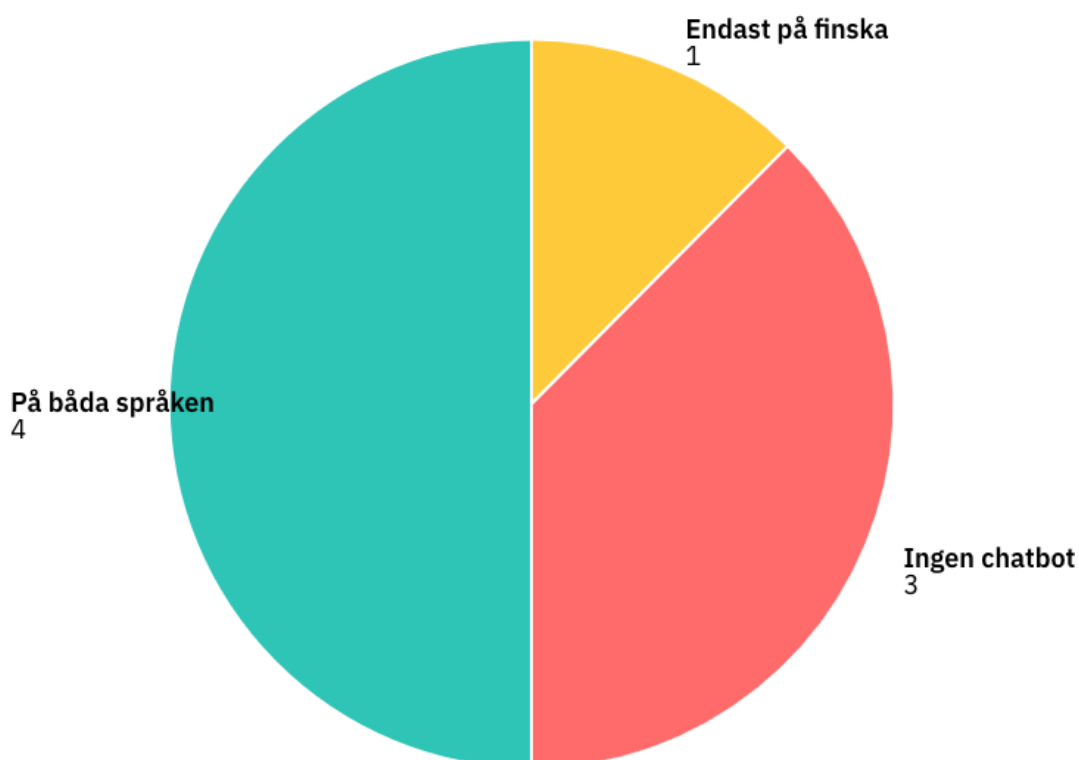
Bildkälla: Östra Nylands välfärdsområde

Liknande exempel finns på flera välfärdsområdenas sidor. Överlag fann jag att det största problemet var utebliven information, eller att informationen inte var lika utförlig eller framförallt tillgänglig på svenska. Skillnaderna varierade från att det krävdes några flera knapptryck för att få fram svenskspråkig information, till att informationen var helt utebliven. Ett annat exempel är textens läsbarhet. I flera fall fanns informationen i en löpande text på svenska, jämfört med mellanrubriker och kolon på den finskspråkiga sidan. Detta bidrar enligt min uppfattning till att information inte upptäcks lika lätt för de som använder tjänsterna på svenska. De systembaserade problemen såsom att till exempel de svenska rubrikerna är på engelska eller att informationen på svenska finns bakom finska länkar tyder på att svenskan prioriteras lägre både i utvecklingen av tjänsterna och i verkställandet av informationen.

Det framkom även att ett flertal välfärdsområden för tillfället använder en chatbot eller chattfunktion som är tillgänglig på svenska. Det råder dock en del variation mellan välfärdsområdena i tillgängligheten till olika chattfunktioner. Alla välfärdsområden erbjuder en live- chattfunktion där man kan chatta med sakkunniga i realtid. Dessa chattfunktioner varierar ofta gällande möjligheten till betjäning på svenska. Av välfärdsområdena är det HUS, Österbotten, Västra Nyland, och Vanda-Kervo som erbjuder en chatbot som fungerar på svenska. De övriga välfärdsområdena erbjuder inte en AI-styrd chattfunktion på någotdera språket. Undantaget är Kymmenedalens välfärdsområde som endast erbjuder service på finska via deras chatbot.

Figur 3:

Tillgång till en chatbot vid tvåspråkiga välfärdsområdets hemsidor

Sedan resultaten som presenterades språkbarometern 2024 har användningen av AI och utvecklingen av chatbotar gått framåt i rask takt. Tillgången till chatbotar på svenska i välfärdsområden är ett tämligen nytt fenomen, så sent som i april 2026 introducerade Vanda-Kervo välfärdsområde en fungerande chatbot på svenska. Trots att chatbotar och digitala assistenter finns tillgängliga på svenska innebär det inte nödvändigtvis att de fungerar väl. Språkbarometern 2024 visade att chatbotar och digitala assistenter var de digitala tjänster som användes minst av både finskspråkiga och svenskspråkiga. Dock visade det att en betydligt högre procent av de finskspråkiga var nöjda med chatbotarna jämfört med procenten som använt sig av chatbotarna. Samma statistik för de svenskspråkiga var relativt nära varandra, vilket tyder på en lägre grad av användning och även en lägre grad av nöjdhet med tjänsterna bland svenskspråkiga. Utvecklingen av AI har förmodligen förbättrat tillgången till bra service via chatbotar och digitala assistenter såväl på finska och svenska, därmed kan även användningen ha gått upp i båda språkgrupperna jämfört med de resultat som presenterades 2024. Risker med detta kan vara att utvecklingen för med sig de skillnader i

kvaliteten som fanns på förhand. Alltså att även ifall chatbotarna utvecklas på svenska så förblir servicen på finska av bättre kvalitet. Ifall allt större ansvar för tjänsternas förverkligande läggs på chatbotarnas axlar i framtiden bör det därmed även säkerställas att kapaciteten att upprätthålla lika bra tjänster på båda språken säkerställs.

Det här är bara några exempel på skillnaderna i tillgången till information och service på svenska i tvåspråkiga välfärdsområden. De mest uppenbara bristerna har oftast att göra med att informationen finns till hands men är betydligt mindre på svenska. Dessa skillnader är ofta svåra att lägga märke till men är i det långa loppet viktiga att lyfta fram. Det största bristerna i information fanns just i de välfärdsområden med minst svensktalande, Kymmenedalen, Vanda-Kervo och delvis Mellersta Österbotten. Mindre skillnader i information och service hittades just i de välfärdsområden med en högre mängd svenskspråkiga. Dessa skillnader speglar även resurserna som de olika välfärdsområdena har utifrån sin befolkning och personal. Detta är helt i enlighet med vad som både språkbarometern och språkberättelsen 2025 visar, att de som är mest missnöjda med digitala tjänsterna är svenskspråkiga i kommuner och regioner där finska är majoritetsspråk, vilket gäller i de flesta av välfärdsområdena.

Det svåra blir att tolka och bedöma vad som bryter mot språklagen och vad som inte gör det. Ifall ett tvåspråkigt välfärdsområde inte erbjuder service eller information på svenska skulle detta uttryckligen bryta mot språklagen. Tidigare uppmärksammade fall av Yle som att Vanda-Kervo välfärdsområde inte översatt ca 20 protokoll till svenska år 2024 (Gröhn, C), bröt mot språklagen. Denna och tidigare händelser visar även att det inte finns tillräckliga straff ifall välfärdsområdena bryter mot språklagen (Hällsten, E, Elonon, M) Många av exemplen jag tog upp där informationen var bristfällig på svenska, bryter dock inte direkt mot språklagens 32§ gällande myndigheternas information. Språklagen och rätten till information på det egna språket från en tvåspråkig myndighet gäller oavsett vad informationen rör sig om, eller hur många som tar del av den. Så trots att vissa brister i information eller service kan verka förståelig strider det i många fall ändå mot språklagen.

Tvåspråkiga kommuner

Mycket av den vardagliga informationen och servicen medborgarna i Finland får är via de kommunala myndigheterna, såsom utbildning, kollektivtrafik, sysselsättningstjänster och kultur-och idrottstjänster. I tvåspråkiga kommuner skall den allmänna informationen som bekant vara tillgänglig på båda nationalspråken, och de myndigheter som är verksamma inom tvåspråkiga kommuner klassas som tvåspråkiga myndigheter. De största problemen med kommunala myndigheters information på svenska verkar vara liknande som de hos välfärdsområdena. Oftast är det chatbotar och digitala blanketter som är bristfälliga. Ofullständiga översättningar och brister i servicekedjan är även bekanta brister inom tvåspråkiga kommunala myndigheters verksamhet. Urvalet av kommuner jag valt att granska är tvåspråkiga kommuner med finskspråkig majoritet, där de flesta klagomålen kommer ifrån, i och med att man inte anser att de språkliga rättigheterna på svenska blivit tillgodosedda.. Av de 33 tvåspråkiga kommunerna har 18 svenska som minoritetsspråk, och jag har valt att granska dessa.

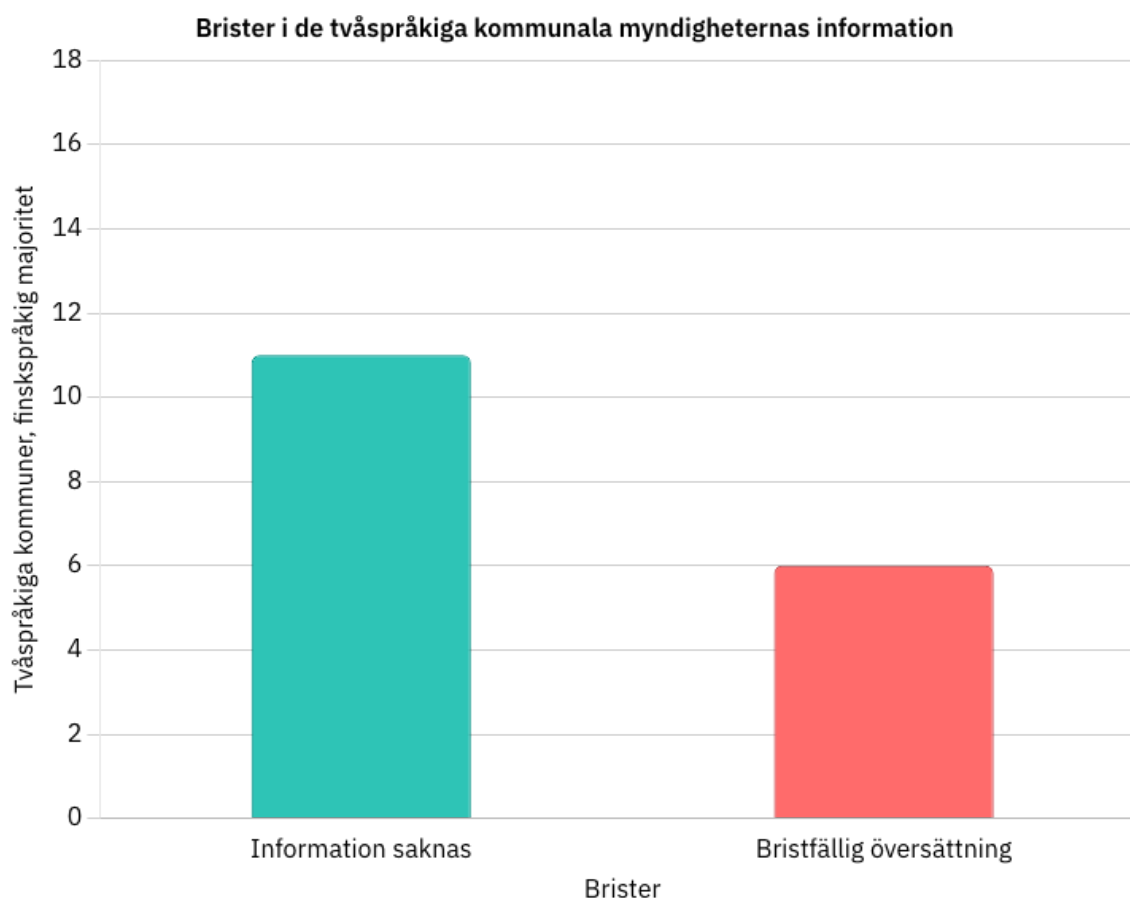
Likt välfärdsområdena finns det ingen klar bedömning eller utredning hur väl de kommunala myndigheterna beaktar de språkliga rättigheterna i den digitala miljön. Därmed kan utredningen bidra med en överblick om exakt vilka områden som det råder mest brist i och vilka förbättringar som krävs för att tillgodose de språkliga rättigheterna i den digitala miljön. Vid dagsläget är det fortfarande inte så utbrett med chatbotar vid kommunernas webbplatser, vilket innebär att deras tillgänglighet inte granskats i denna del av utredningen.

1. Bristfällig översättning till svenska
2. Information saknas på svenska

Tabell 4: Granskning av de tvåspråkiga kommunernas information

Kommun	Bristfällig översättning	Information saknas
Helsingfors		✓
Esbo		✓
Vanda	✓	✓
Grankulla		
Kyrkslätt	✓	✓
Sjundeå		
Hangö		
Lojo	✓	✓
Sibbo		
Borgå		
Mörskom	✓	✓
Lovisa		
Pyttis	✓	✓
Åbo		✓
Vasa		✓
Karleby		✓
Kaskö	✓	✓
Lappträsk		

Figur 4:

Resultatet av granskningen stämde ganska bra överens med de tidigare slutsatserna gällande de kommunala myndigheternas information och service i den digitala miljön. Skillnaderna gällde oftast meddelanden eller aktuell information som inte fanns tillgänglig på svenska, eller översatts till svenska först senare. Detta är även de mest uppmärksammade bristerna då det gäller information på svenska av kommunala myndigheter. På vissa kommuners nätsidor saknades informationen helt- och hållet på svenska, och i andra fall var informationen betydligt mindre utförlig på svenska.

Bristen på information på svenska korrelerar med kommunens storlek och storleken av den svensktalande befolkningen och utbudet på information och service på svenska. En kommun med över 30% svenskspråkiga har en stark svenskspråkig minoritet och håller en hög nivå då det gäller tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Kommuner med stark svenskspråkig

minoritet främst sett till mängden människor såsom Sibbo, Sjundeå och Lovisa hade väldigt likvärdig information på svenska och finska.

De mest uppenbara bristerna framkom främst i mindre kommuner med en mängdmässigt liten svensktalande befolkning, såsom Pyttis, Kaskö och Lojo. I större kommuner med en mängdmässigt större svensktalande befolkning, såsom Helsingfors och Esbo, var informationen relativt likvärdig på båda språken. Trots det hade flera av de större kommunerna såsom Vanda, Åbo och Vasa även klara brister i en del av informationen på svenska. Detta handlar oftast om aktuell information och meddelanden som endast publicerats på finska. På exempelvis Kyrksläpps kommuns webbplats får man information om lediga arbetsplatser inom kommunen endast på finska. Andra exempel var gällande hyresbostäder, där informationen fanns på båda språken men var betydligt mer utförlig på finska.

Här är ett exempel på skillnader i informationsutbudet från Kokkola kommuns nätsida under kategorin meddelanden:

Kokkolan seudun opiston syksyn uusille kursseille ilmoittautuminen alkaa tiistaina 18.8.2026 klo 18.00

 3.8.2026 Tiedotteet

Nuorten työllistymisaseteli uudistui 1.7.2026

 31.7.2026 Tiedotteet Työ ja yrittäminen Työllisyyspalvelut

Rahkosen ja Längän alueen juomaveden keittokehotus päättyy

 21.7.2026 Tiedotteet Ympäristöterveys ja eläimet Asuminen ja ympäristö

Rahkosen ja Längän alueen juomaveden keittokehotus jatkuu

 6.7.2026

 Tiedotteet Asuminen ja ympäristö Asuminen Vesihuolto Ympäristö Ympäristöterveys ja eläimet

VesiVeijarin kesäpäivä su 12.7. klo 12 - 16

 30.6.2026 Tiedotteet Liikunta

Rahkosen ja Längän alueen talousvettä klooridesinfioidaan

 29.6.2026 Tiedotteet Asuminen ja ympäristö Asuminen Vesihuolto Ympäristöterveys ja eläimet

Kuvataidekoulun ja sanataidekoulun kesäaukioloajat

 25.6.2026 Tiedotteet

Sysselsättningssedeln för unga förnyades den 1 juli 2026

 31.7.2026 Meddelanden Sysselsättningstjänster Jobb och företagsamhet

VesiVeijaris sommandag söndag 12 juli kl. 12 - 16

 30.6.2026 Meddelanden

Bildkonstskolans och ordkonstskolans öppethållningstider i sommar

 25.6.2026 Meddelanden

Multifaktorsautentisering införs i Trimbles e-tjänster från och med 24.6.2026

 24.6.2026 Meddelanden Boende och miljö E-tjänster

Du som ska till armén!

 24.6.2026 Meddelanden Sysselsättningstjänster Jobb och företagsamhet

Håller du på att snart avsluta armén?

 24.6.2026 Meddelanden Sysselsättningstjänster Jobb och företagsamhet

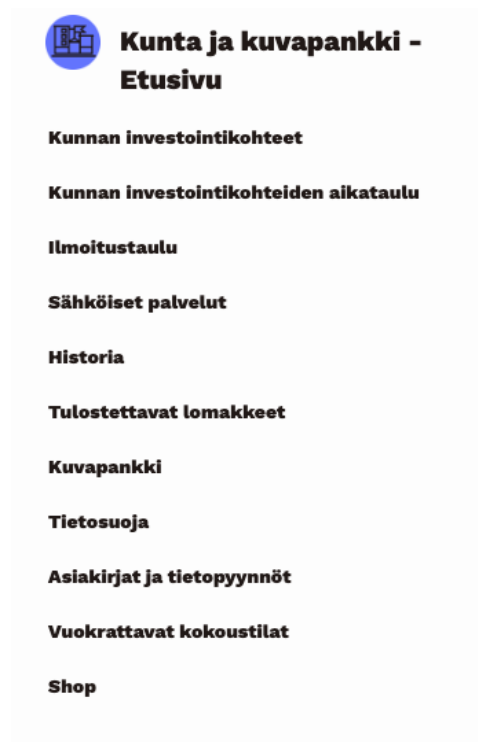
Diskussionerna om samarbetet och utvecklingen av synligheten fortsätter mellan Karleby stad, Karleby Idrottspark Ab och Hermes

 23.6.2026 Meddelanden Marknadsföring och kommunikation Karleby stad

Objekten för den inkluderande budgeteringen har valts

 16.6.2026 Meddelanden Stadsmiljö planering Boende och miljö Parker och natur

Vissa skillnader var större än andra, här ett exempel från Pyttis kommuns nätsida, där skillnaden i informationsutbudet gällande kommunen skiljer sig markant finska och svenska. Detta är också fallet överlag gällande informationen på kommunens webbplats. Mycket av informationen var även bristfälligt översatt, där länkarna stod på finska och informationen på svenska kom fram först efter att man tryckt på länken.

Asuntotuotanto

Espoossa oli vuoden 2024 lopussa 160 728 asuntoa. Asunnoista noin 64% on kerrostaloissa ja 36% pientaloissa. Kerrostaloasuntojen osuus on kasvanut viime vuos merkittävästi. Vuonna 2025 kerrostaloasuntojen osuus oli valmistuneista asunnoista 8 Espoon asuntokannasta noin puolet on omistusasuntoja.

Vuonna 2025 Espooseen valmistui 2426 asuntoa, joista 84% oli kerrostaloasuntoja. Valmistuneet asunnot jakautuivat hallintamuodoiltaan seuraavasti:

- Valtion tukemia asuntoja 1113, joista 862 vuokra-asuntoa ja 251 asumisoikeusasuntoa.
- Vaparaahoitteisia asuntoja 1313, joista 735 vuokra-asuntoa ja 578 omistusasuntoa.

Här ovan är ett exempel från Esbo kommuns hemsida som visar hur information gällande bostadsproduktion endast finns på finska.

Helsinki

Asunnonhakubotti

Hei! Olen vuokra-asunnon haun chattibotti. Miten voin auttaa sinua? Kirjoitathan vain kokonaisia lauseita.

13:07

Palveletko myös ruotsiksi?

13:08

Valitettavasti en nyt saanut kiinni siitä, mitä tarkoittit. Voitko muotoilla kysymyksesi uudestaan?

13:08

osaatko ruotsia?

13:09

Tällä hetkellä osaan auttaa sinua vain suomen kielellä.

At the moment I can only help you in Finnish.

Tyvärr kan jag hjälpa dig bara på finska.

13:09

Här var ett exempel då chatboten vid Helsingfors stads webbplats under kategorin bostadsansökan endast fungerade på finska.

Överlag kan man säga att de tvåspråkiga kommunala myndigheternas informationsutbud varierar stort. Vissa kommuner beaktar de språkliga rättigheterna på ett bra sätt och erbjuder såväl likvärdig service som information på båda inhemska språken. Andra kommuner uppfyller en del krav i språklagen men bryter ganska uppenbart mot andra krav, bland annat då det gäller skyldigheterna att tillhandahålla information och service även på svenska. De flesta kommunerna håller på att utveckla service baserat på AI lösningar men eftersom detta inte är så utbrett bland de tvåspråkiga kommunerna så beaktades detta inte på samma sätt som då välfärdsområdena granskades.

Resultat

Resultaten av utredningen av olika former av tvåspråkiga myndigheter och tillgängligheten av svenskspråkig information och service stärker tidigare undersökningar inom området. Här några av de centrala resultaten av utredningen.

- Ofullständig och utebliven information på svenska är fortfarande allmänt inom flera myndigheter
- På ministeriernas nätsidor är det ofta mycket mindre aktuell information tillgänglig på svenska
- Detta gäller oftast nyheter, meddelanden och publikationer
- För de statliga ämbetsverken som ingick i utredningen uppdagades inte större brister i utbudet av information på svenska
- Kvaliteten av svenskspråkig information varierar stort inom både kommuner och välfärdsområden
- Mängden svenskspråkiga inom en kommun korrelerar ofta med kvaliteten på de digitala tjänsterna på svenska
- Större kommuner och välfärdsområden med mer resurser lyckas ofta tillgodose de språkliga rättigheterna bättre
- Utebliven information och bristfälligt översatta texter förekommer ändå på flera av de större kommunernas och välfärdsområdenas hemsidor.
- Lite över hälften av de tvåspråkiga välfärdsområdena erbjuder idag service via en chatbot på både svenska och finska, som ofta varierar i sin funktionalitet

- De problem som tas fram i språkbarometern 2024 och språkberättelsen 2025 är fortfarande aktuella gällande myndigheternas digitala tjänster
- I allmänhet är det fortfarande en stor del av de tvåspråkiga myndigheterna som inte tillgodoser de språkliga rättigheterna tillräckligt väl
- Information på svenska uteblir eller är ofullständig utan att direkt bryta mot språklagen
- Den nuvarande lagstiftningen räcker inte för att garantera likvärdig service och information på svenska
- Tydliga bestämmelser gällande språkliga rättigheterna bör anammas i lagen om digitala tjänster för att garantera att de språkliga rättigheterna tillgodoses i de digitala tjänsterna

Sammanfattning

När man granskar och analyserar själva utredningens resultat och kopplar det till de utgångspunkter som togs upp i den första delen av rapporten, finner man klara korrelationer. Många av de saker som togs upp gällande utgångspunkterna och den tidigare forskningen inom ämnet, märktes genomgående i resultaten som utredningen kom fram till.

Här nedan följer en snabb sammanfattning av de centrala slutsatserna gällande artificiell intelligens och språkliga rättigheter.

Ökade möjligheter: Utvecklingen av AI ger myndigheter nya verktyg för att trygga språkliga rättigheter och sprida information på fler språk.

Brister i tillförlitlighet: AI-översättningar till flera olika språk används allt mer men är inte fullständigt pålitliga.

Hot mot svenskspråkig kvalitet: Myndigheter riskerar att använda AI för snabbare översättningar till svenska, vilket kan hota språkkvaliteten i officiella handlingar. På grund av resursbrist riskerar AI-genererade texter att inte korrekturläsas tillräckligt noga, vilket kan orsaka språk- och sakfel.

Framtida utmaningar: Eftersom AI förväntas få en ännu större roll i framtiden är det viktigt att aktivt se till att den språkliga kvaliteten inte försämras.

Som tidigare nämnts är det alltid inte helt tydligt när en myndighet bryter mot språklagen. Här är en sammanfattning gällande problemet med att språklagstiftning är för vag då det gäller den digitala miljön, och vilka åtgärder som skulle kunna fixa problemet.

Stort spelrum: Nuvarande lagstiftning (10 §, 32§ och 23 § i språklagen) ger myndigheter stort tolkningsutrymme då det gäller tillgodoseende av de språkliga rättigheterna i den digitala miljön.

Nedprioriterad tilläggsinformation: Enligt 32 § måste väsentlig information om liv, hälsa, säkerhet, egendom och miljö ges på svenska överallt i landet. Både statliga och kommunala myndigheter prioriterar att översätta denna information. Information som bedöms mindre viktigt utelämnas ofta på svenska på kommunernas webbsidor.

Bristfälliga krav: Att endast uppfylla minimikraven i språklagen utan att erbjuda samma informationsmängd är ofta inte olagligt, men skapar brister. Lagstiftningen ställer i dagsläget inga krav på kvalitet eller mängd gällande den svenskspråkiga informationen jämfört med den finska. Tvåspråkiga myndigheter skall utåt i sin service och verksamhet visa att de använder båda språken. Detta säkerställer nödvändigtvis inte likvärdiga digitala tjänster eller information

Folktingets lagförslag: Ett förslag finns om att införa en specifik bestämmelse om språkliga rättigheter i lagen om elektroniska tjänster. Folktinget tog upp förslaget i sitt utlåtande gällande språkberättelsen 2025 till såväl grundlagsutskottet som förvaltningsutskottet. Grundlagsutskottet har stött förslaget i sitt ställningstagande till språkberättelsen 2025. Den föreslagna lagändringen skulle klargöra vilka språkkrav som ställs på digitala myndighetstjänster. Det skulle också mer aktivt bidra till uppföljning av förverkligandet av de språkliga rättigheterna i offentliga digitala tjänster.

Här nedan är en sammanfattning av de viktigaste slutsatserna rapporterna kom fram till gällande chatbotarna och de digitala assistenterna.

Snabb utveckling: Digitala assistenter och chatbotar har utvecklats kraftigt sedan språkbarometern 2024 gjordes. Resultaten i språkbarometern är fortfarande relevanta men motsvarar troligtvis inte fullt ut uppfattningen kring chatbotarnas betjäning i dagens läge.

Variation i kvaliteten: Centrala myndigheter som FPA, Skatteförvaltningen och Tullen har välfungerande chatbotar även på svenska. Av de tvåspråkiga välfärdsområdena erbjöd endast Kymmenedalen en chatbot på enbart finska. Övriga välfärdsområden har antingen chatbotar på båda språken eller ingen chatbot alls. De testade chatbotarna fungerade i utgångsläget relativt väl på svenska, dock finns det fortfarande instanser där chatbotar fungerar bristfälligt eller inte alls på svenska.

Risk och möjlighet: Chatbotar är ett effektivt verktyg för att besvara enkla och okomplicerade frågor. En snabb utbredning kan leda till att chatbotar får ta över för komplexa uppgifter för tidigt. Den svenskspråkiga servicen kan hotas om chatbotar inte behärskar språket tillräckligt väl. Å andra sidan kan väl utvecklade chatbotar vara ett bra alternativ till kundbetjäning även på svenska.

Reflektion

Rapportens syfte är att belysa vilka de språkliga rättigheterna är och hur de sedan kan kopplas till den digitala miljön samt att granska hur myndigheter beaktar de språkliga rättigheterna i den digitala miljön. I resultatet kan man se att flera myndigheter fortfarande inte beaktat de språkliga rättigheterna tillräckligt bra. I och med den ökande digitaliseringen läggs mer och mer tyngd på de digitala tjänsterna, vilket också ska medföra krav på att myndigheterna bör ha större skyldighet att se till att de digitala tjänsterna fungerar väl på båda språken.

Genom att kvalitativt granska de olika myndigheternas nätsidor fick man som svenskspråkig användare en förstahandsupplevelse kring hur det är att söka och få tillgång till information på svenska. Detta gav givetvis ibland en mera subjektiv uppfattning om informationen var tillräcklig på svenska, eller ifall det förutsätts att man skulle klara sig på finska. Det kan

också finnas en okunskap kring faktumet att rätten till kvalitativ information och service på svenska är en lagstadgad rättighet som bör tillgodoses.

Detta faktum gäller förmodligen för många svensktalande i Finland på flera områden, vilket sannolikt också bidrar till att färre människor aktivt kräver sina språkliga rättigheter. Detta kan i sin tur leda till att många tvåspråkiga myndigheter inte uppmärksammar de lagstadgade språkliga rättigheterna tillräckligt väl. Ifall konsekvenserna av att bryta mot språklagen är små, sänker detta även myndigheters vilja att förverkliga de språkliga rättigheterna.

Noggrannare uppföljning och konsekvenser av att bryta mot språklagen behövs för att se till att de språkliga rättigheterna verkligen förverkligas.

Rapportens resultat är trots den kvalitativa granskningen endast ett skrap på ytan då det gäller hur de språkliga rättigheterna beaktas i den digitala miljön. Den digitala miljön är i konstant förändring och många av slutsatserna i rapporten kan ha ändrats inom en snar framtid. Trots det kan rapporten förhoppningsvis bidra som en bra utgångspunkt till framtida undersökningar inom ämnet.

För att summera kan man se att rapporten och utredningens resultat bidrog med att belysa många av de redan uppmärksammade problemen då det gäller språkliga rättigheter i den digitala miljön. Allt för många myndigheter har fortfarande bristfällig information och service på svenska också i den digitala miljön. Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna kräver aktivt arbete och vilja från myndigheternas sida. Samtidigt som aktiv ansvarsutkrävning och krävande av sin rätt behövs från individernas håll. Velfungerande tvåspråkiga myndigheter krävs för en fungerande och välmående svenska i Finland.

Källförteckning:

Uggla A (2024, 23 december) *Ministerierna glömde svenskan – 84 viktiga meddelanden finns endast på finska*. Yle

<https://yle.fi/a/7-10068630>

Gröhn C (2024 26 mars) *Mötesprotokoll skulle översättas till svenska så fort som möjligt – men välfärdsområdet har ännu inte översatt 15 protokoll från i fjol*. Yle

<https://yle.fi/a/7-10053740>

Hällsten E, Elonen M (2024 5 januari) *Finns inget straff om välfärdsområden bryter mot språklagen: ”Styrelsen måste reagera om lagen inte följs*

<https://yle.fi/a/7-10048417>

Svenska Folkpartiet. (2026). *“Löfström: Vi behöver lagstiftning för att bättre säkra språkliga rättigheter i elektroniska tjänster”*

<https://sfp.fi/artiklar/lofstrom-vi-behoover-lagstiftning-for-att-bättre-sakra-sprakliga-rattigheter-i-elektroniska-tjanster/>

EU förordning om digitala tjänster 2022/2065

<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/swe>

Finansministeriet. (2026) *“Myndigheterna kan i fortsättningen ge rådgivning också med hjälp av AI”*

<https://valtioneuvosto.fi/sv/-/10623/myndigheterna-kan-i-fortsattningen-ge-radgivning-ocksamed-hjalp-av-ai>

Justitieministeriet (2026:3) *“Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2025”* Statsrådets publikationer.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/e2752d78-b49e-400a-abe5-aa133cb9b112/content>

Isak Vento (2025). *Språkbarometern 2024*. Justitieministeriets publikationer

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/0bd7a20b-99ba-48a8-9545-8399e63b970e/content>

Kommunförbundet. *Tvåspråkighet och tvåspråkiga kommuner*

<https://www.kommunforbundet.fi/kommunforbundet/kommuner-och-samkommuner/tvasprakiga-kommuner>

Kommunförbundet (2026) *Språkliga rättigheter kräver resurser och digital tillgänglighet*

<https://www.kommunforbundet.fi/aktuellt/2026/sprakliga-rattigheter-kraver-resurser-och-digital-tillganglighet>

Kommunförbundet. *Fungerande tvåspråkighet i kommunerna*

<https://www.kommunforbundet.fi/informationsprodukter-och-informationstjanster/webbhandbocker/fungerande-tvasprakighet>

Finlands grundlag 731/1999

<https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/1999/731>

Språklag 423/2003

https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2003/423#chp_7_sec_31

Lag om tillhandahållande av digitala tjänster 306/2019

<https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2019/306>

Lag om ordnande av social- och hälsovård 612/2021

<https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/forfattningssamling/2021/612>

Lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003

<https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2003/1331>

Statsrådets förordning om kommunernas språkliga status åren 2023–2032 1385/2022

<https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2022/1385>

Folktinget (2026) Utlåtande om språkberättelsen till grundlagsutskottet

<https://folktinget.fi/utlatande-om-sprakberattelsen-till-grundlagsutskottet/>

Statsrådets kansli

<https://valtioneuvosto.fi/sv/statsradets-kansli>

Finansministeriet

<https://vm.fi/sv/framsida>

Inrikesministeriet

<https://intermin.fi/sv/framsida>

Utrikesministeriet

<https://um.fi/forsta-sidan>

Justitieministeriet

<https://oikeusministerio.fi/sv/framsida>

Försvarsministeriet

<https://defmin.fi/sv/framsida>

Undervisnings- och kulturministeriet

<https://okm.fi/sv/framsida>

Jord- och skogsbruksministeriet

<https://okm.fi/sv/framsida>

Arbets- och näringsministeriet

<https://tem.fi/sv/framsida>

Social- och hälsovårdsministeriet

<https://stm.fi/sv/framsida>

Miljöministeriet

<https://ym.fi/sv/framsida>

Kommunikationsministeriet

<https://lvm.fi/sv/framsida>

HUS.

<https://www.hus.fi/sv>

Västra- Nylands välfärdsområde

<https://www.luvn.fi/sv>

Östra- Nylands välfärdsområde

<https://ostranyland.fi/>

Vanda- Kervo välfärdsområde

<https://www.vakehyva.fi/sv>

Egentliga Finlands välfärdsområde

<https://www.varha.fi/sv/information-om-oss/egentliga-finlands-valfardsomrade>

Österbottens välfärdsområde

<https://osterbottensvalfard.fi/>

Mellersta Österbottens välfärdsområde

<https://soite.fi/sv/office/mellersta-osterbottens-social-och-halsovardssamkommun/>

Kymmenedalens välfärdsområde

<https://kymenhva.fi/sv/fram-sida/>

Skatteförvaltningen

<https://www.vero.fi/sv/skatteforvaltningen/>

FPA

<https://www.kela.fi/privatpersoner>

Statistikcentralen

<https://stat.fi/sv>

Traficom

<https://www.traficom.fi/sv>

Suomi.fi

<https://www.suomi.fi/hemsidan>

Kanta

<https://www.kanta.fi/sv/>

THL

<https://thl.fi/sv/framsida>

Polisen

<https://poliisi.fi/sv/startsidea>

Tullen

<https://tulli.fi/sv/framsidan>

